

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

ДО ЗАХИСТУ
завідувач кафедри
світової політики, дипломатії
та туристичного бізнесу
доц. Парфіненко А.Ю.

Кваліфікаційна магістерська робота

на тему: «Європейська політика Великої Британії»

Виконав: студент 6 курсу, групи УКР-61
Спеціальності 291 «Міжнародні
відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

Прудкий Дмитро Олексійович

(прізвище та ініціали)

Керівник: д. і. н. проф. Лиман С.І.

(прізвище та ініціали)

Рецензент: : д. н. з держ. упр., проф.
Солових В. П.

(прізвище та ініціали)

Підсумкова оцінка:
за національною шкалою: _____
кількість балів: _____

Голова Екзаменаційної комісії

(підпис)

Велієв Фаріз Тейюб огли

(прізвище та ініціали)

Харків – 2025

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна

ННІ «Каразінський інституту міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень) другий (магістерський)

Напрямок підготовки _____

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

ЗАТВЕРДЖУЮ

**завідувач кафедри світової
політики, дипломатії та
туристичного бізнесу
доц. Парфіненко А.Ю.**

_____ 2025 року
“ _____ ” _____

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ (ПРОЄКТ)**

Прудкого Дмитра Олексійовича
(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи «Європейська політики Великої Британії»

Керівник роботи Лиман Сергій Іванович, д.і.н. проф

Затверджені наказом по університету № 4001-5/3239 від 15.09.2025

2. Строк подання студентом роботи 25.11.2025

3. Перелік питань, які потрібно розробити:

навести соціально – економічний профіль Великої Британії; розглянути відносини з Європейським союзом після брекзиту; проаналізувати відносини з країнами ЄС у сфері економіки та безпеки; визначити роль Великої Британії у протистоянні російської агресії.; визначити подальші перспективи

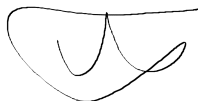
у відносинах з ЄС та НАТО; розглянути перспективи подальшого розвитку відносин з Україною;

4. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи
1	Розділ 1. Методологічні основи та джерельна база дослідження європейської політики Великої Британії
2	Розділ 2. Аналіз сучасної європейської політики Великої Британії
3	Розділ 3. Прогнозування європейської політики Великої Британії та місце України

Дата видачі завдання 01.09.2025 р.

Студент

підпис

Д.О Прудкий

ініціали, прізвище

Керівник роботи

підпис

С.І Лиман

ініціали, прізвище

АНОТАЦІЯ

Прудкий Д.О Європейська політика Великої Британії

Дана робота присвячена європейській політиці Великої Британії. У роботі визначено науково – теоретичні аспекти дослідження, з'ясовані категорії та основні поняття.

В цієї роботі було проаналізовано подальші відносини Великої Британії з ЄС після брекзиту. Визначено напрями співпраці Сполученого Королівства з ЄС. Проаналізовано відносини з іншими країнами європейського регіону у напрямках безпеки та економіки. Було визначено роль Великої Британії у стримуванні Російської агресії та забезпечення безпеки регіону. Були проаналізовані подальші перспективи відносин з ЄС та НАТО. Вплив Британії на європейську безпеку, а також сценарії розвитку відносин з Україною

Ключові слова: Брекзит, європейська політика, міжнародні організації, угоди, стратегічне партнерство, торгівельні відносини, безпекові відносини.

Prudky D.O. European Policy of Great Britain

This work is devoted to the European policy of Great Britain. The work defines the scientific and theoretical aspects of the study, clarifies the categories and basic concepts.

This work analyzes the further relations of Great Britain with the EU after Brexit. Areas of cooperation between the United Kingdom and the EU have been identified. Relations with other countries of the European region in the areas of security and economy are analyzed. The role of Great Britain in deterring Russian aggression and ensuring the security of the region is determined. Further prospects for relations with the EU and NATO are analyzed. Britain's influence on European security, as well as scenarios for the development of relations with Ukraine

Keywords: Brexit, European policy, international organizations, agreements, strategic partnership, trade relations, security relations.

ЗМІСТ

Вступ	2
Розділ 1. Методологічні основи та джерельна база дослідження європейської політики Великої Британії	
1.1.Європейська політика Великої Британії як об’єкт міжнародно політичних досліджень.....	5
1.2.Понятійно-категоріальний апарат дослідження.....	8
1.3.Соціально-політичний та економічний профіль Великої Британії.....	11
Розділ 2. Аналіз сучасної європейської політики Великої Британії	
2.1.Відносини з Європейським Союзом після Brexit.....	17
2.2.Співпраця з європейськими країнами в галузі безпеки, економіки.....	24
2.3.Роль Великої Британії у стримуванні російської агресії.....	38
Розділ 3. Прогнозування європейської політики Великої Британії та місце України	
3.1.Перспективи подальших відносин Великої Британії з ЄС та НАТО.....	46
3.2.Можливі сценарії розвитку співпраці Великої Британії з Україною.....	50
3.3.Вплив британської політики на європейську безпеку та майбутнє регіону.....	55
Висновки	58
Список використаних джерел	61

ВСТУП

Актуальність теми дослідження обумовлена впливом Великої Британії на міжнародні відносини, особливо після виходу з ЄС. Велика Британія має вагомe місце у європейській безпековій структурі, економічному розвитку та дипломатичних відносинах. Вихід з ЄС змусив Велику Британію переосмислити власну стратегію взаємодії з європейськими партнерами та іншими країнами Європи. Британська політика щодо Європи тепер розглядається крізь призму створення альтернативних економічних, безпекових і дипломатичних зв'язків, які могли б забезпечити збереження впливу країни на європейському континенті попри формальну політичну дистанцію.

Під час проведення дослідження було використано ... джерел. Починаючи від законодавчих актів до досліджень окремих авторів. Також, були використані авторитетні міжнародні видання такі як: WSJ, BBC, NYT, The Guradian і так далі. Були використанні офіційні доповіді які знаходяться на сайті офіційної влади Великої Британії.

При цьому, стратегічна географічна близькість, історичні зв'язки та потужна економіка Великої Британії продовжують обумовлювати її тісну взаємодію з європейськими структурами. У контексті глобальних змін, включаючи геополітичну нестабільність, міграційні кризи та енергетичну безпеку, роль Великої Британії як одного з ключових партнерів Європи залишається предметом широкого дослідження.

Не менш важливим чинником актуальності теми є нестабільна міжнародна ситуація, що склалася у зв'язку з війною в Україні, енергетичною кризою, загрозами кібербезпеці та геополітичним суперництвом між глобальними гравцями. У таких умовах роль Великої Британії як члена НАТО, ядерної держави та одного з найвпливовіших дипломатичних суб'єктів в Європі стає критично важливою для збереження стабільності на континенті.

Ступінь вивченості проблеми є достатньо високою, але немає чіткої праці яка би детально розглянула дану тему. Багато авторів розглядали різні аспекти цієї політики. Так вклад у розгляд економічних відносин з ЄС детально розглянув автор Ігнасіо Берцера [32]. Відносини у сфері оборони Ероун Доббер та Філ Бадстібер [44]. Перспективи розглянула Лоуренс Кеттл [34]. Волоський Гліб [4] розглянув подальші перспективи відносин Великої Британії з Україною. Незважаючи на те що тема є достатньою розробленою, дана тема є важливою в сучасній світовій обстановці, адже Велика Британія відіграє важливу роль у підтримці України, забезпечення безпеки в європейському регіоні через агресію РФ.

Специфіка джерельної бази. Інформаційною базою, слугували роботи Лоуренс Кеттл [34], Волоського Гліба [4], Еда Арнольда [25], Лоренцо Кладі [37], Ігнасіо Берцера [32], матеріали преси Al Jazeera [12], Defence Express [22], POLITICO [41], BBC [18,60], фактичні дані Британського уряду, Стратегія Оборони [19], Інтегрований Огляд 2023 [33]. Хоча, проблеми які ускладнювали дослідження не має, проте можна відмітити певну роздробленість певних тем.

Об'єктом дослідження є європейська політика Великої Британії .

Предметом дослідження є стратегічні підходи Великої Британії до країн ЄС та інших держав європейського регіону у сфері безпеці та економіки.

Метою роботи є аналіз основних напрямків політики Великої Британії після брекзиту.

Завдання даної роботи:

- Навести соціально – економічний профіль Великої Британії.
- Розглянути відносини з Європейським союзом після брекзиту
- Проаналізувати відносини з країнами ЄС у сфері економіки та безпеки.
- Визначити роль Великої Британії у протистоянні російської агресії.
- Визначити подальші перспективи у відносинах з ЄС та НАТО.
- Розглянути перспективи подальшого розвитку відносин з Україною.

Методологія дослідження. В дипломній роботі були використані такі загальнонаукові методи дослідження як аналіз, синтез, дедукція, індукція. Також використані статистичні та графічні методи.

Апробація результатів дослідження: Результати дослідження були представлені на конференції: Всеукраїнська науково-практична конференція «Стратегічні пріоритети європейської та світової політики: дипломатія, економіка, туризм» (Харків 2025). Були визначені основні положення в наукових тезах «Військове співробітництво України з Великою Британією».

Структура роботи Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків; містить 73 сторінок тексту, 6 рисунків, 1 таблицю. Список джерел включає 6 найменувань літератури, 64 електронних публікацій та 3 документи.

РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

1.1. Європейська політика Великої Британії як об'єкт міжнародно-політичних досліджень

Слід почати з джерел та авторів, які були використані для написання другого розділу. Спочатку це буде автори які займалися питанням відносинах Великої Британії між Європейським союзом.

Детально розглянув питання торгівельних відносин автор статті Ігнасіо Берцера [32]. В рамках даної статті, він розглянув різні напрямки співпраці Великої Британії та ЄС, а також виокремив проблеми в врегулюванні їх відносин, а також їх подальші перспективи. А автор Джон Стоун [41], з видання POLITICO, зосередився на визначенні покращення відносин між Великою Британією та ЄС з політичної точки зору, де він пояснив прагнення Кіра Страмера в поліпшенні економічних відносин з ЄС.

Детально розглянули протокол про Північну Ірландією автори Джон МакСтравік[43], Кеті Хайуард[43] і Джилл Рутгер [43]. Вони детально розглянули протокол про Ірландію, та його місце в відносинах Великої Британії з ЄС, визначило значення цієї угоди, проблеми та ризики.

Ліза Клер та Девід Фіннемор [35] у своїй праці зробили огляд на продовження імплементації Протоколу про Ірландію, а саме Вінздорську угоду, вони порівняли угоди, визначили наслідки для відносин між Великою Британією та ЄС.

Питання співробітництва у сфері оборони та безпеки, проаналізували дослідники Єроун Доббер та Філ Бадстібер [44] в своїй статті вони розглянули подальші перспективи відносини Британії та ЄС у сфері оборони, проаналізували пост-брекзінні можливості та майбутні виклики для Великої Британії та ЄС. Вони висловили думку, що повернення Британію у безпеку

ЄС є важливим для усіх членів ЄС, оскільки Британія може допомогти встановити нову систему безпеки.

Проаналізував відносини з Німеччиною дослідник Ніколаї вон Ондарза [50]. В своїй роботі він розглянув встановлення відносин Британії з Німеччиною у пост-брекзїт. Вказав важливості їх співпраці, як і попередні автори в важливості Британії в структурі безпеки ЄС.

Відносини з Францією роз'яснили декілька авторів різних матеріалів, Наомі Сміт[47] та Ніка Чайлдса [51]. В роботі Наомі Сміт, вона розглянула відносини між Великою Британією та Францією в контексті перезавантаження відносин з ЄС. Визначила проблеми в їх відносинах та перспективи. В той час, як стаття Ніка Чайлдса була присвячена розгляду саме безпечної компоненти їх відносин, Він детально розглянув їх спільну співпрацю у ядерній програмі, переозброєння та укладанні нової угоди.

Про групу Е3, розглянули автори статті Каміла Квапінська та Річард Уїтманн [42]. В своїй роботі вони розглянули саме мету Е3, яке місце воно займає в політиці Великої Британії, як до цього ставляться Франція та Німеччина та подальші перспективи розвитку цього формату.

Проаналізували відносини Британії з Францією та Німеччиною в контексті забезпечення європейської безпеки автори Толга Сакман [63] та Бен Кохон з Джеймсом Роджерсом [17]. Толга Сакман зосередився на розгляді саме їх співробітництва яке стоїть на меті сформувати трикутник Британія – Франція – Німеччина. Автори Бен Кохон з Джеймсом Роджерсом, акцентували увагу саме на значності для самої Британії, в контексті перезапуску та покращення відносин з цими країнами після брекзїту.

Для аналізу відносин Великої Британії з Польщею було використано спільну декларацію Велика Британія – Польща [3]. Вона містить інформацію щодо подальших векторів співпраці Великої Британії з Польщею, визначає їх співпрацю у військовій сфері, спільного бачення щодо європейської безпеки та проведення спільних навчань, та визначило майбутні виклики які стоять перед Великою Британією та Польщею.

Великий внесок дослідження ролі Великої Британії на європейському континенті, зробили два автори, а саме Лоренцо Кладі[37] та Лоуренс Кетл[34]. Автор Лоренцо Кладі зробив акцент на розгляді побудови відносин та політики Великої Британії у пост – брекзїт, визначивши роль збройних сил Сполученого Королівства, її вплив на безпеку регіону.

Лоуренс Кетл, визначила ключові напрями для Великої Британії у питаннях безпеки, було проаналізовано ключових партнерів в Європі, виклики та загрози, які існують для Європи та Британії та визначила ключові пріоритети британської політики щодо стримуванні та підтримці миру в європейському регіоні.

Під час розгляду перспектив відносин Великої Британії з НАТО та ЄС було використано роботи Джима Клооса[39], Річарда Уїтманна [58] та Броунмен Медокс[15] разом з Олівєю О'саліван[15].

В своїй статті, Джим Клоос розглянув перспективи відносин у військовій співпраці, критикував брекзїт, та вважає що це завдало шкоди відносинам ЄС та Британії у важливий історичний момент та визначив можливості для обох сторїн, зосереджуючи увагу на зростаючій загрозі з боку Росії.

Річард Уїтманн навпаки, він визначив подальшу роль Великої Британії, вважаючи її каталізатором для нових безпекових угод та відносин. Він визначив важливість Британії для європейської безпекової архітектури, як країну яка зробила вагомий внесок у європейську безпеку. Броунмен Медокс разом з Олівєю О'саліван визначили 5 шляхів для Великої Британії, які зможуть закріпити важливість Британії в Європі. Вони визначили важливими підтримку України та відправку миротворців після війни, як знак сили. Також, обґрунтували дипломатичну важливість Британії як міст до відносин з США.

Робота Волоського Гліба [4], пов'язана з баченням майбутніх відносин Великої Британії з Україною, в якій він визначив перспективні напрямки співпраці, проблеми та особливості відносин, особливо під час війни з

Росією. Також, визначив важливість співпраці з Україною для Великої Британії, визначив цілі, спільні цінності та бачення Великої Британії

1.2. Понятійно-категоріальний апарат дослідження

Європейська політика Великої Британії зацікавила велику кількість дослідників, які розглянули різні напрями її виконання. Від військового напрямку до економічного. Різні автори, мали різні погляди в своїх працях до ключових понять.

Слід почати з визначення Брекзиту. Брекзит – вихід Великої Британії з ЄС, цей процес почався в 2016 році і в 2020 Британія остаточно вийшла з європейських структур. Автори які досліджували тему європейської політики, мали схожі погляди стосовно впливу брекзиту на європейську політику Британії. Л. Кетл [34] як і Маньковський Є.В[6] бачили, що брекзит вплинув виключно на економічну та політичну складову, в той час як на військовий чиник їх співробітництва ні.

У центрі дослідження перебуває також поняття «Brexit як зовнішньополітичний чинник». У науковій літературі Brexit розглядається не лише як акт виходу зі складу ЄС, а як ідеологічна, політична та інституційна рамка, що переозначила місце Великої Британії у європейському просторі. Маньковський наголошує, що Brexit сформував нові обмеження й можливості британської дипломатії, посиливши потребу в двосторонніх форматах, секторальних союзах та окремих безпекових угодах [6]. Ця інтерпретація дозволяє застосовувати поняття «пост-Brexit політика», що відображає якісну зміну логіки взаємодії Лондона з ЄС і країнами Європи. З поняттям Brexit безпосередньо пов'язане категорій

У більшості аналітичних робіт (BBC, Carnegie, Bruegel, UK in a Changing Europe) брекзит трактується як довготривалий політичний, економічний і стратегічний процес, який суттєво вплинув на переорієнтацію зовнішньої політики Сполученого Королівства. В праці Л. Кладі,[37] брекзит розглядався у безпековому вимірі, який змусив Британію шукати нові моделі та форми

співпраці з ЄС та встановлення окремих безпекових угод та відносин з іншими членами ЄС. Д. Доббер та Ф. Бадстібер [40] розглянули брекзит як рушійну подію, яка поштовхнула Британію до нової та більш глибокої зацікавленості у європейську безпеку.

Важливою концептуальною категорією виступає відносини Велика Британія - ЄС після брекзту, яка описує сукупність політичних, економічних та безпекових відносин між Сполученим Королівством і Європейським Союзом у період після виходу Британії з ЄС. Водночас, як зазначає Мартусенко, відносини пост - брекзит не передбачають відмови Британії від участі у спільних економічних чи регуляторних процесах, а лише змінює їхню співпрацю, переводячи її із наднаціональних у міждержавні механізми співпраці [8]. Автор наголошує, що Британія прагне зберегти вигоди від доступу до ринку ЄС та співпраці в окремих секторах, але уникаючи політичної залежності від наднаціональних інститутів, що визначає актуальність категорій «селективна інтеграція» та «прагматичне партнерство» [9].

Зовнішня політика – це діяльність держави на міжнародній арені яка спрямована на побудову відносин з іншими країнами, а також передбачає захист національних інтересів та поширення свого впливу серед інших держав та регіонів. Європейська політика Великої Британії в розумінні різних дослідників має багато визначень. Так, Маньковський Є.В[6] бачив європейську політику як сукупність політичних та економічних стратегій Лондона.

Інші автори як Л. Кетл [34], Н. Ондарза [50], Н. Чайлдс [51], Т. Сакман [61], розуміють політику Великої Британії щодо європейського регіону як можливість щодо формування нових форматів співпраці та окремих договорів, які входять до безпекового та оборонного співробітництва, на кшталт угод Lancaster House 2.0, Trinity – House, E3). Безпекове та оборонне співробітництво є окремим напрямом європейської політики Великої Британії

та передбачає активну співпрацю у забезпеченні власної безпеки і безпеки регіону.

У структурі дослідження одною з ключових є «європейська безпекова архітектура», яка використовується для опису системи військово-політичної координації між країнами Європи, включно з ЄС, НАТО, а також міждержавними форматами коаліційного типу. Цей термін широко застосовують як британські, так і європейські аналітики, зокрема Л.Кладі [34], який інтерпретує сучасну безпекову архітектуру через призму зростання ролі коаліцій, що виникають поза межами ЄС, таких як Joint Expeditionary Force (JEF), у якій Британія виступає ключовим ініціатором і координатором. Таким чином, у контексті дослідження ця категорія охоплює не лише інституційні структури, а й стратегічну логіку британської безпекової присутності в Європі після Brexit. Праця Г. Волоського [4] демонструє, що британська політика посилення безпеки в Європі тісно пов'язана зі зміцненням партнерства з Україною, де військово-політична співпраця стала елементом ширшої стратегії Лондона щодо стримування російської агресії [4]. Таким чином, «європейська політика Великої Британії» включає як політичні й дипломатичні формати, так і реальну участь у зміцненні обороноздатності партнерів.

У сучасній дослідницькій практиці ключове значення також мають категорії «двосторонні оборонні альянси» та «коаліційні формати», які стали базовими інструментами реалізації британської політики після виходу з ЄС. Їх застосування дає змогу описати такі структури, як британсько-польське партнерство 2030 року, відносини у форматі Е3 (Велика Британія - Франція - Німеччина) та створення численних оборонних угод, спрямованих на модернізацію оборонних можливостей європейських партнерів. Ці формати досліджували К. Квапінська [42] та Р.Уітманн [58].

Окремої уваги потребує категорія «коаліційна безпека», яка застосовується до аналізу форматів Joint Expeditionary Force (JEF) та Е3. Дослідження Е. Арнольда показує, що JEF трансформується з експедиційного

формату у платформу оперативного реагування на загрози в Північній Європі та Балтійському регіоні, де Велика Британія фактично відіграє роль безпекового координатора [25]. Поняття коаліційної безпеки дозволяє охарактеризувати британську модель взаємодії, зорієнтовану на гнучкі, неінституалізовані механізми співпраці, що доповнюють НАТО.

Отже, Європейська політика Великої Британії складається з декількох напрямів її впровадження. Сполучене Королівство активно працює над торгівельними відносинами з ЄС, а також безпековими проблемами. Впроваджує активну участь у забезпеченні безпеки європейського регіону шляхом участі у колективних організаціях таких як НАТО та JEF.

1.3. Соціально-політичний та економічний профіль Великої Британії

Велика Британія – країна, яка розташована на північному заході від континентальної Європи, на Британських островах. Ця країна володіє багатою історією, культурним розмаїттям, та економічно розвинена країна, яка впливає на світовий рівень. Велика Британія складається з чотирьох країн: Англії, Шотландії, Уельсу та Північної Ірландії, і кожна з них має свою унікальну ідентичність і структуру влади. Територія Англії складається з 45 графств де Лондон являється окремою структурою, в Уельсу з 11, в Шотландії 32 територіальні одиниці місцевого управління, територія Північній Ірландії поділена на 6 графств.

Велика Британія має давню історію, так перші утворення на території Великої Британії сягають 1077 років. Але, важливим етапом Британії, є об'єднання з Шотландією в 1707 році і з того часу, країна отримала назву Велика Британія. А в 1801 було приєднано Ірландію, але в 1922 році, тільки Північна Ірландія залишилася в складі Великої Британії.

Велика Британія, це демократична унітарна держава з парламентською системою управління, а також конституційною монархією. Монарх, є головнокомандувачем Збройних Сил та символом єдності країни. Однак політична влада виконується обраною представницькою системою.

Парламент Британії складається з двох палат: Палати громад та Палата лордів.

Прем'єр-міністр є головою уряду, обирається з числа членів Палати громад та призначається монархом. В Британії двопартійна система, основними партіями є консервативна, та лейбористська партія. В 2025 році, Прем'єр Міністр є представником Лейбористської партії, місце займає Кір Стармер.

Культура країни будувалася багато років. Населення країни становить 67 млн чоловік з яких 93% це англійці. Переважна релігія це християнство 59%, проте і 4% населення країни сповідують Іслам. Мова переважно англійська, з 40 видами різних діалектів. Другий розповсюджена мова це шотландська. Британія є розвиненою країною з високими економічними показниками. Основна валюта в країні, це фунт стерлінгів, четверта більш обмінюванна валюта. Нижче продемонстровані основні демографічні показники.

Населення Великої Британії в 2025 році	69,551,332
Середній вік	40.1
Народжуваність	1.5
Середня тривалість життя	81.6
Щільність населення	287 осіб на кілометр
Ріст населення	0.66%
Рівень урбанізації	84%
Рівень працевлаштованості	76%
Рівень безробіття	4%

Основні демографічні показники Великої Британії. Складено автором за матеріалами: [46;52;73]

Слід почати з огляду економічних показників Великої Британії. Країна посідає 6 місце в економіці світу. В 2024 році її ВВП склав 3.64 триліони доларів США. ВВП на душу населення становить 60 тисяч доларів США в 2024 році. Британія є членом засновником ОЕСР та входить в G7 та G20. З 1974 року до 2016 входила до Європейського Союзу.

Рис. 1.1. Динаміка зростання ВВП Великої Британії протягом 2000-2022 рр

Складено автором за матеріалами: [71]

Експорт та імпорт є одним із ключових чинників економічного розвитку будь-якої держави, адже він визначає рівень її інтеграції у світову економіку, конкурентоспроможність на міжнародних ринках та здатність забезпечувати стабільний приплив валютних надходжень. Велика Британія, як одна з провідних економік світу, має потужний експортний потенціал, який формувався впродовж століть завдяки розвиненій промисловості, інноваціям, високим стандартам якості продукції та стратегічному географічному розташуванню.

Рис 1.2 Рівень експорту та імпорту товарів. Складено автором за матеріалами:[24]

В економіці країни, експорт товарів становить 33% від ВВП. Велика Британія експортує на ринки світу багато продукції. Основними країнами куди Британія експортує власну продукцію, це США, Німеччина, Ірландія, Нідерланди, Франція, Китай, Бельгія. Швейцарія, Іспанія, Італія. Найбільш товарів Британія відправляє США, що сягає 22.5% від загального експорту.

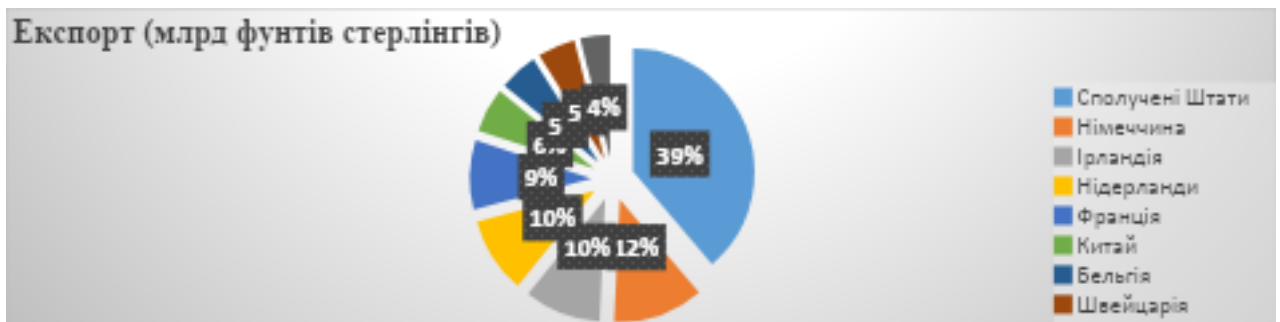

Рис 1.3 10 провідних експортних ринків Великої Британії для товарів та послуг у 2024 році. Складено автором за матеріалами: [14]

За даними Управління національної статистики, загальний експорт товарів і послуг Великої Британії за 12 місяців до червня 2025 року склав 876,8 млрд фунтів стерлінгів. Експорт до країн, що не входять до ЄС, оцінювався в 501,0 млрд фунтів стерлінгів, тоді як експорт до ЄС – у 375,8 млрд фунтів стерлінгів. Ці цифри не включають експорт дорогоцінних металів та немонетарного золота.

Основними товарами для експорту є лікарські та фармацевтичні продукти, механічні генератори, автомобілі, сира нафта, літаки, наукові інструменти, напої та тютюн, рафінована олія, загальнопромислове обладнання (капітал), кольорові метали.

Рис 1.4 10 товарів Великої Британії для експорту у 2024 році. Складено автором за матеріалами: [14]

Імпорт відіграє вирішальну роль у торговельних відносинах країни, а 10 основних товарів, що імпортуються Великою Британією, можуть дати цінну інформацію про її економіку.

Як одна з провідних світових економік, Велика Британія активно співпрацює з численними торговельними партнерами, забезпечуючи постачання широкого спектра товарів — від енергоносіїв і сировини до високотехнологічної продукції та споживчих товарів. Основними товарами яке імпортує Велика Британія є автомобілі, газ, сира нафта, генератори, медикаменти, рафінована олія.

Рис. 1.5 Вартість торгівлі товарами, імпортованими з Великої Британії у 2024 році, за основними товарами (млрд фунтів). Складено автором за матеріалами: [61]

Загальний обсяг імпорту Сполученого Королівства у 2024 році склав 809,21 млрд доларів США. Основними партнерами Сполученого Королівства з імпорту були: Китай, Сполучені Штати та Німеччина.

Рис. 1.6 Імпорт до Сполученого Королівства за країнами. Складено автором за матеріалами: [65]

Отже, можна зробити висновок, що Велика Британія згідно з її економічно соціального профілю, є високорозвиненою державою. Британія не є тоталітарними державами, а цінує свободу та права людини та робить багато для її захисту. Культура країн не принижує інші групи людей та достатньо багаті. Велика Британія мають високі економічні показники, а також мають якісні торгівельні відносини з Європою, США та Китаєм. Показники експорту та імпорту товарів у інші країни мають високі показники.

РОЗІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

2.1. Відносини з Європейським Союзом після Brexit

Вихід Великої Британії з Європейського Союзу, відомий як Brexit, став переломним моментом у сучасній європейській історії, кардинально змінивши відносини між Сполученим Королівством та ЄС. Цей процес, що завершився 31 січня 2020 року, не лише вплинув на економічні, політичні та соціальні зв'язки між сторонами, але й створив нові виклики та можливості так і для Британії так і для ЄС.

Економісти та аналітики загалом оцінюють вплив виходу з єдиного ринку ЄС та митного союзу 1 січня 2021 року на торгівлю товарами Великої Британії як негативний. Це незважаючи на те, що Велика Британія домовилась про угоду про вільну торгівлю з ЄС та уникнула стягнення тарифів – або податків – на імпорт та експорт товарів. Негативний вплив спричиняють так звані «нетарифні бар'єри» – труднощі та іноді складні нові документи, які підприємства повинні заповнювати під час імпорту та експорту до ЄС [18].

Перші економічні виклики змусили Велику Британію шукати шляхи вирішення проблеми у вигляді падіння ВВП та торгівлі за допомогою підписання торговельних договорів. Одним з важливих договорів є угода про торгівлю та співробітництво між Великою Британією та ЄС.

Угода про торгове співробітництво має безпосереднє відношення до всіх підприємств, які експортують та імпортують товари через кордон Великої Британії та ЄС. Хоча підприємства ЄС та Великої Британії зіткнулися з більшим навантаженням та обмеженнями, ніж до яких вони звикли, ТСА

певною мірою сприяє збереженню потоку торгівлі товарами; мабуть, найголовніше те, що торгівля між Сполученим Королівством та Європейським Союзом буде безмитною та безквотовою за умови, що товари походять з Великої Британії або Європейського Союзу [13].

Ця угода покращила торгівлю, а саме зняття тарифів з товарів. Угода повинна забезпечувати безмитну торгівлю товарами за умови дотримання правил походження, але і створила нові виклики. Так, угодою було запроваджено нетарифні бар'єри, такі як митні перевірки та санітарні стандарти, які ускладнювали торгівлю. Для Великої Британії ТСА(Trade cooperation agreement) зберегла доступ до ринку ЄС, який становить 42% її експорту, та дала регуляторну автономію і можливість укладати угоди з іншими країнами, як-от Австралією. Для ЄС ця угода надала можливість захистити цілісність єдиного ринку, забезпечивши доступ до британського ринку, щоб уникнути хаотичного Brexit, особливо важливого для країн на кшталт Ірландії. Незважаючи на такі покращення, Питання рибальства, з поступовим скороченням квот ЄС на вилов у британських водах, залишилося спірним.

Ще одним важким наслідком брекзиту, був кордон між Північною Ірландією та Ірландією. Складність полягала і в економічній проблемі, оскільки брекзит додав би складнощі Північній Ірландії та лишив би її доступу до спільного ринку ЄС. І так у 2019 році, був укладений протокол, в якому врегулювали гострі питання.

Протокол розроблений для задоволення бажання уряду Великої Британії мати можливість відійти від правил ЄС та проводити незалежну торговельну політику, водночас захищаючи правову цілісність єдиного ринку ЄС.

Це робиться шляхом:

- Продовження застосування певних правил ЄС (особливо щодо виробництва та продажу товарів) у Північній Ірландії. Застосування цих правил здійснюється органами влади Великої Британії, але

контролюється Європейською Комісією. Зрештою, їх виконання може забезпечити Європейський суд (ЄС);

- Застосування регуляторного контролю та перевірок товарів, що переміщуються з Великої Британії до Північної Ірландії, щоб вони могли вільно обертатися на єдиному ринку ЄС без подальших перевірок.
- Стягнення тарифів ЄС на товари, що знаходяться в групі ризику, які можуть потрапити до митного союзу ЄС через Північну Ірландію;
- Обмеження використання державної допомоги, яка потенційно може спотворити торгівлю між Північною Ірландією та ЄС;
- Створення спільних органів для нагляду за дією Протоколу, а також процедур вирішення спорів, які неможливо вирішити шляхом переговорів [43];

Такий підхід зустрів значний опір з боку юніоністських партій у Північній Ірландії, зокрема Демократичної юніоністської партії (ДЮП), які розглядали протокол як такий, що послаблює економічні та політичні відносини між Північною Ірландією та рештою Сполученого Королівства. Наприклад, контроль за харчовими продуктами та промисловими товарами призвів до затримок та збільшення витрат для бізнесу.

Так, для рішення проблем пов'язаних з протоколом, був сформований нова угода, яка не буде посилювати кордон. Віндзорська рамкова угода – це набір домовленостей, про які уряд Великої Британії та Європейська комісія оголосили у лютому 2023 року для вирішення питань, пов'язаних із проблемним виконанням Протоколу про Ірландію/Північну Ірландію .

У Віндзорській рамковій угоді, оголошеній у лютому 2023 року, Велика Британія та ЄС домовилися скасувати або послабити низку обмежень на переміщення товарів між Великою Британією та Північною Ірландією після Brexit, які в іншому випадку вимагалися б згідно з Протоколом. Узгодження цього забезпечило правову ясність та визначеність, а не правову двозначність та невизначеність, спричинені односторонніми «пільговими періодами»

Великої Британії, які призвели до судових проваджень ЄС про порушення прав – які зараз призупинені – проти Великої Британії за невиконання своїх зобов'язань за Протоколом [35].

Ця угода позитивно вплинула на подальші відносини між ЄС та Британію, особливо через створення спеціального комітету з імплементації Вінздорській угоді. Як Велика Британія, так і ЄС також запроваджують механізми виконання зобов'язань щодо спільної взаємодії із зацікавленими сторонами. Все це свідчить про нормалізацію відносин.

Продовжуючи тему торгівельної та економічної співпраці слід зазначити, що брекзйт різко негативно вплинув на торгівлю. Загальний обсяг торгівлі Великої Британії скоротився з 2019 року; дані за 2023 рік показують падіння експорту та імпорту товарів на 13,2% та 7,4% відповідно, хоча торгівля послугами зросла на 14%. На відміну від інших економік G7, торгівля Великої Британії не відновилася з часів пандемії [32].

Таким чином, економіка Сполученого Королівства зазнала збитків, і Велика Британія пішла на покращення відносин з ЄС.

Лейбористська партія Великої Британії заявила у своєму маніфесті напередодні загальних виборів у Великій Британії 2024 року, що вона «працюватиме над покращенням торговельних та інвестиційних відносин Великої Британії з ЄС шляхом усунення непотрібних бар'єрів у торгівлі» [32].

І головною задачею уряду Великої Британії та ЄС, було обговорити свої червоні лінії для успішного перезавантаження торгівельних відносин. І уряд Кіра Страмера взявся за перегляд торговельних відносин. Основними проблемами що заважало вести перемовини були питання мігрантів, а також регуляції торгівлі.

З точки зору ЄС, головною червоною лінією, про яку сигналізували під час переговорів щодо Brexit, була неподільність чотирьох свобод єдиного ринку. Важливо визнати, що обґрунтування, що лежить в основі позиції ЄС, полягає в тому, що побудова єдиного ринку базується на принципі, що

держава-член може бути менша за певний законодавчий акт щодо єдиного ринку, але існує загальний баланс інтересів, представлених чотирма свободами та спільним бюджетом ЄС. Дозвіл третім країнам обирати лише деякі аспекти єдиного ринку підірве ці основи[32].

Слід також зазначити, що перемовини з ЄС йшли важко, оскільки обидві сторони не бачили чіткої стратегії дій. Так, новий уряд Великої Британії більшу частину осені 2024 року загруз у питаннях щодо своєї позиції щодо вимог ЄС щодо схеми мобільності молоді, яку Брюссель вважає важливою для перезавантаження. Молода адміністрація лейбористів стурбована тим, що ця ідея занадто нагадує міграцію до ЄС, складне політичне питання у Великій Британії. Вона не виключила цю ідею, але офіційна лінія полягає в тому, що вона «не має жодних планів».

Власні вимоги Великої Британії також не зовсім прості. Брюссель зазначив, що зобов'язання Лейбористської партії підписати нову угоду щодо сільськогосподарської продукції у своїй програмі вимагатиме від Британії підписання подальшого нагляду з боку Європейського суду — ще один брекзитівській лозунг. Окрему передвиборчу обіцянку — крашу угоду для гастролюючих британських артистів — важко виконати, поки свобода пересування залишається червоною лінією в Лондоні [41].

Також, точкою спору є ідея про запровадження мобільності студентів між ЄС та Великою Британією. Проблема для Великої Британії полягає в тому, що невдача в досягненні угоди може підірвати шанси на досягнення угод щодо агро продовольчої галузі та торгівлі викидами, що забезпечить відчутні переваги від «перезавантаження» для громадян Великої Британії.

Проблема для уряду полягає в тому, що переговори щодо мобільності молоді є частиною ширшого пакету, який включає агропродовольчу продукцію та торгівлю викидами, і обидва варіанти уряд прагне завершити, щоб мати змогу вказати на практичні переваги від своїх тісніших відносин з ЄС. Для Великої Британії важливо, щоб «бізнес і споживачі побачили відчутний вплив якомога швидше». ЄС стверджує, що також хоче бачити

швидкі результати, але має менше відчуття терміновості (його економіка набагато менше залежить від торгівлі з Великою Британією, ніж навпаки). Тому Брюссель може дозволити собі зробити ширшу угоду залежною від прогресу в його пріоритетних сферах [38].

Але, незважаючи на те, обидві сторони мають спільні інтереси у декількох питаннях. Перше, це я створення міністерського форуму з питань світової торгівлі та економічного співробітництва.

Міністр закордонних справ Великої Британії Девід Ламмі запропонував ЄС узгодити рамки співпраці у сфері зовнішньої політики та безпеки, а також припустив, що такі рамки також повинні охоплювати співпрацю в галузі економічної безпеки та клімату. Спільна декларація про співпрацю у сфері зовнішньої політики та безпеки може стати одним із перших результатів перезавантаження. Але також було б доцільно розглянути ширшу політичну декларацію, яка охоплюватиме співпрацю у сфері зовнішньої політики, безпеки та глобальних економічних і торговельних викликів [32].

По друге, ЄС та Велика Британія мають намір використовувати промислову політику для сприяння зростанню та конкурентоспроможності. Європейська комісія на 2024-2029 роки може вивчити питання розробки промислової політики на рівні ЄС, яка включатиме в низці випадків використання субсидій для сприяння впровадженню зелених технологій, сприяння декарбонізації енергоємних галузей промисловості та уникнення надмірної залежності

Отже, хоча економічні відносини між ЄС та Сполученим Королівством достатньо складні, обидві сторони досягли значного прогресу, особливо в подальшій розробці угоди про торгівлю та співпрацю.

Наступним слід розглянути відносини у сфері безпеки, Британія до виходу з ЄС скептично ставилась до ідеї побудови спільних оборонних програм, віддаючи перевагу НАТО. Проте, з часом Британія переглянула свою політику, так і європейські партнери. з 2022 року долучилася до проекту PESCO "Military Mobility" для полегшення переміщення військ. Крім того,

сторони координують санкції проти Росії, обмінюються розвідданими та підтримують Україну, зокрема через навчання солдатів і постачання зброї.

Залучення Великої Британії до співпраці ЄС у сфері безпеки є важливим для всіх держав-членів ЄС, але особливо для великих країн, що роблять великий внесок у безпеку, таких як Німеччина. Як два найбільші європейські оборонні інвестори в НАТО та два найбільші європейські прихильники України в абсолютному фінансовому вираженні, Велика Британія є важливим партнером, який несе тягар європейської безпеки. Очікується, що разом з Францією вони виконують важку роботу з формування нової європейської архітектури безпеки, і вони можуть зробити це лише разом [40].

Також, ЄС запросив Велику Британію взяти участь в новій програмі SEAF((Security Action for Europe) яка надає до 150 млрд позику на закупівлю озброєнь в межах ЄС. Проте, стикнувся з певними проблемами, а саме неможливість проводити закупівлі країнами ЄС озброєння у Британських виробників, навіть незважаючи на те, що Британія може брати участь у закупівлі озброєнь.

Оскільки зміцнення співпраці в оборонній промисловості є одним із найважливіших питань, що стосуються співпраці між ЄС та Великою Британією у сфері безпеки. Цю думку також висловив лідер Ліберальних демократів Великої Британії Ед Дейві, який назвав угоду «великою перемогою для безпеки нашої країни», але також закликав прем'єр-міністра Великої Британії Кіра Страмера перетворити «гарні слова» на дії. Партія Ліберальних демократів закликала до укладення угоди між ЄС та Великою Британією про оборону та безпеку у своїй передвиборчій програмі на загальні вибори у липні 2024 року і з того часу продовжує спонукати уряд Великої Британії сприяти тіснішим відносинам з Європою в галузі оборони [40].

Але, в сфері оборони Велика Британія бачить Європейський Союз важливим партнером, незважаючи на вихід з нього, уряд Кіра Страмера

активно зближує Британію з ЄС і участь Британії в безпеці Європи є також важливою для ЄС в контексті загрози з боку РФ.

З точки зору ЄС, важливо, щоб Велика Британія залишалася достатньо тісно пов'язаною з блоком, щоб у разі розбіжностей з чинною адміністрацією США вона, швидше за все, стала на бік Європи. Дебати щодо посилення європейського військового потенціалу – в контексті очікуваного скорочення участі США – також зблизили обидві сторони. Велика Британія вже співпрацювала з ЄС у рамках проекту військової мобільності PESCO, а її навчальна операція для українських солдатів INTERFLEX була тісно пов'язана з місією ЄС EUMAM Ukraine [36].

Отже, можна зробити висновок, що відносини між ЄС та Великою Британією поетапно покращуються, незважаючи на спірні питання в економічному співробітництві, військовому та питанням мобільності молоді. Поступки обох сторін свідчать про те, що обидві сторони зацікавлені у поновленні та покращенні відносин, особливо на тлі повномасштабного вторгнення в Україну, президентства Дональда Трампа в США.

2.2. Співпраця з європейськими країнами в галузі безпеки, економіки

Наступним важливим етапом для Великої Британії є співпраця з європейськими країнами в галузях безпеки та економіки, яка набуває стратегічного важливого значення. Як один з ключових членів НАТО та одна з провідних економік світу, Велика Британія відіграє важливу роль у формуванні стабільності на європейському континенті та за його межами. У 2025 році, на тлі гібридних загроз, кліматичних криз та зростання глобальної небезпеки, Лондон тісно буде відносини з Європою через багатосторонні ініціативи, двосторонні угоди та спільні економічні проекти.

Одними з стратегічних партнерів Сполученого Королівства в Європі є Франція та Німеччина. Ці дві великі держави відіграють важливу роль в

регіоні, вони є високорозвинені держави, з сильними збройними силами. Також, Велика Британія має відносини з країнами Балтії та Польщею.

Слід почати з Німеччини, а саме з економічної складової відносин. Економічні відносини між Великою Британією та Німеччиною є одними з найміцніших у Європі, зважаючи на розмір їхніх економік та взаємну залежність у торгівлі, інвестиціях і промисловій кооперації. Німеччина є другим за величиною торговельним партнером Великої Британії в Європі після Brexit, з двостороннім товарообігом, що сягає десятків мільярдів фунтів щорічно. Так, в 2024 році, Велика Британія експортувала в Німеччину товарів на суму 61 мільярд фунтів стерлінгів, також Німеччина є 2 ринком для Великої Британії.

Після Brexit Берлін твердо надав пріоритету єдності єдиного ринку ЄС, і, як наслідок, відносини між Великою Британією та Німеччиною постраждали з точки зору загальної торгівлі, ширших економічних зв'язків, особистих контактів та зв'язків між урядами. Велика Британія опустилася з третього найважливішого торговельного партнера Німеччини у 2016 році на дев'яте місце у 2024 році – навіть шкільні обміни з Німеччини до Великої Британії скоротилися більш ніж на 80 відсотків з моменту Brexit [50].

Першим важливим кроком для покращення відносин між двома провідними державами в Європі стала угода Трінті-Хаус яка була підписана 23 жовтня 2024 року.

Угода Трінті-Хаус сприятиме зміцненню двосторонніх відносин та європейської безпеки шляхом збільшення потужностей оборонної промисловості у сфері бронетехніки та артилерії. Вона також встановлює механізми та амбіції щодо подальшого посилення співпраці в цій галузі. Літаки ВМС Німеччини зможуть діяти з авіабази Лоссімут та безпосередньо сприяти обороні та стримуванню НАТО в Північній Європі, що є спільною оперативною метою.

Окрім середньострокових перспектив домовленості стосуються і поточних проектів співпраці. Наприклад, створення у Великій Британії

німецьким Rheinmetall виробництва артилерійських та танкових стволів. Бо Велика Британія вже 20 років, як їх не виробляла самостійно. Тісніша співпраця у виробництві колісних бойових машин Boxer, якими озброюються британці [22].

Угода Трніті-Хаус зробила важливий крок у військовому співробітництві Німеччини та Сполученого Королівства. Співпрацювати держави будуть не тільки у промисловому напрямку, а й в покращенні взаємодії між військовими обох країн. Так було запроваджені спільні патрулювання морських вод, де німецькі екіпажі опанували британські патрульні літаки P-8A, які в майбутньому планують отримати.

Наступною важливою подією для обох країн є підписання Кенсінгтонської угоди. Ця угода має особливе значення так як це фактично перша крупна угода між Німеччиною та Великою Британією за часів Другої Світової Війни.

Основний напрямок договору, що стосується оборони, який включає та розширює минулорічну угоду «Трніті Хаус» між Великою Британією та Німеччиною, є найважливішим у ньому. Він включає структуровану співпрацю щодо оборонно-промислових проектів, таких як потужність для глибоких точних ударів, координація експорту оборонної продукції, співпраця на східному фланзі НАТО та в Північному морі, а також двостороннє положення про взаємну оборону на додаток до чинних зобов'язань перед НАТО. Серед переліку так званих «маякових проектів» договору оборонні проекти виділяються як найконкретніші [50].

Також цей договір охоплює не тільки військову сферу, а й питання імміграції, економічного співробітництва, спільною боротьбою з нелегальними мігрантами. Договір також включає угоду про розвиток нового прямого залізничного сполучення між двома країнами, що дозволить частим мандрівникам мати доступ до електронних воріт у німецьких аеропортах та підтримці мобільності молоді між двома країнами.

Угода про оборону Трініті-Хаус. Велика Британія та Німеччина зобов'язуються будувати набагато глибше оборонне партнерство, яке буде міцним у довгостроковій перспективі та дозволить обом країнам протистояти загрозам і зміцнювати НАТО завдяки рамкам, узгодженим в Угоді Трініті-Хаус про оборонне співробітництво 2024 року;

- Глибокий прецизійний удар та оборона: просування роботи з розробки нової можливості глибокого прецизійного удару для забезпечення звичайного стримування в Європі;
- Безпілотні повітряні системи та майбутнє з'єднання: продовження поточної координації між Великою Британією та Німеччиною щодо розробки, закупівлі та доктрини безпілотних повітряних систем. Обидві Повітряні сили розробили детальний «План польоту» для розширення їхнього майбутнього з'єднання.
- Зміцнення східного флангу через нове сухопутне стратегічне партнерство: забезпечення стратегічного партнерства в наземних системах та продовження тісної співпраці BOXER, включаючи артилерію RCH 155, та розширення співпраці на спільні системи для майбутніх наземних бойових систем;
- Підводне співробітництво в Північних морях: спільна робота з протидії підводним загрозам. Це включає навчання німецьких екіпажів на британських морських патрульних літаках P-8A. Обидві сторони підписали угоду про спільне закупівлю нових торпед Sting Ray, що розробляються для їхніх літаків [68];

Наступним етапом побудови відносин з Німеччиною є підписання Кенсінгтонської Угоди яка була підписана 17 липня 2025 року. Ця угода є продовженням минулорічної угоди Трініті Хаус. Основним напрямом співпраці між державами в цьому договорі є оборонне співробітництво. Насамперед це і про військові дії, продаж – купівлю озброєнь.

Виступаючи після церемонії підписання в лондонському музеї Вікторії та Альберта, Мерц, як цитує ВВС, сказав, що оборона є головною ниткою, що проходить через увесь договір, показуючи, що Німеччина та Велика Британія

«дійсно на шляху до нового розділу» після виходу Великої Британії з Європейського Союзу у 2020 році [12].

Для Великої Британії дана угода має велике значення, оскільки вона робить вагомий крок у перезавантаженні відносин з Німеччиною, дозволяючи прем'єр-міністру Кіру Стармеру зміцнити позиції країни на континенті, стимулювати економіку в умовах стагнації та ефективно реагувати на міграційні виклики, що послаблюють вплив правих партій. А для Німеччини ця угода має важливе значення в контексті прагнення канцлера Німеччини Мерца переозброїти та збільшити власні збройні сили.

Кенсінгтонський договір поділено на сім основних напрямків з деякими важливими висновками. Під заголовком «необхідно зустрічатися частіше» («Дипломатія, безпека та розвиток») міністри закордонних справ обох сторін проводитимуть щорічний Стратегічний діалог для забезпечення посиленої зовнішньої, безпекової та оборонної політики шляхом «глибокого обміну» думками щодо стратегічних аспектів безпеки. Цей двосторонній розвиток покликаний перетворитися на покращення відносин між Великою Британією та Європейським Союзом (ЄС), при цьому обидві сторони зміцнять Стратегічне партнерство між Великою Британією та самим ЄС, а також консолідують тристоронню співпрацю з Францією [67].

Це означає: по-перше, очолити нарощування європейської оборонної промисловості, щоб допомогти Україні перемогти Росію; по-друге, посилену співпрацю для зміцнення та подальшого розширення британського ядерного потенціалу стримування над європейськими союзниками по НАТО; і по-третє, взаємну співпрацю у сфері закупівель (наприклад, оскільки Велика Британія купує багато наземних військових систем у Німеччини, Бундесвер повинен купувати більше британських військово-морських та повітряних платформ, таких як фрегат Типу 26 та бойовий літак Темпест).

Отже, відносини з Німеччиною набувають нової сили та поетапно перезавантажуються і для Великої Британії це вкрай важливо, оскільки брекзйт значно вплинув на них. В напрямку співпраці у сфері оборони, угода

Трінті Хаус та Кенсінгтонська угода дадуть позитивний вплив на покращення ОПК обох країн, а також підсилять обороноздатність держав, на тлі агресивної політики Росії, а також підтримки України.

Наступним не менш важливим союзником в Європі для Великої Британії являється Франція. По перше, обидві держави мають власну ядерну зброю і для Великої Британії це також важливо, особливо в форматі ЕЗ. Обидві країни тісно співпрацюють у контролі за Ла-Маншем, зокрема у питанні нелегальної міграції.

Це одна з найгостріших тем двосторонніх відносин. Для Великої Британії важливо підтримувати гарні відносини з Францією, особливо після брекзиту, так як Франція є 5 торговельним партнером Великої Британії. Також немало важливим є те, що Франція та Велика Британія мають дві найбільші та найбоєздатніші армії в Європі та поділяють схожу стратегічну культуру. Вони є єдиними європейськими країнами, які мають ядерний стримуючий потенціал та постійне місце в Раді Безпеки ООН. Їхнє оборонне партнерство має давню історію – вперше формалізоване згідно з Ланкастерськими договорами 2010 року та тепер оновлене. Їхні економіки мають схожий розмір, а у 2024 році двосторонній товарообіг досяг 100 мільярдів фунтів стерлінгів. Обидві країни здійснюють значні інвестиції у ринки одна одної.

Слід почати з економічної співпраці, так червні 2025 року Велика Британія експортувала з Франції товарів на суму 1,86 млрд фунтів стерлінгів та імпортувала з неї товарів на суму 2,75 млрд фунтів стерлінгів, що призвело до негативного торговельного сальдо у розмірі 892 млн фунтів стерлінгів. Основою експорту були деталі для космічних літаків, турбіни, безпілотні системи, вакцини. Тунель під Ла-Маншем полегшує логістику, забезпечуючи швидке сполучення для перевезення товарів

Також країни активно інвестують у розвиток промисловості, спільні інвестиції, особливо в промисловість та оборону, зміцнюють економічні зв'язки. У 2023 загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (ПІІ) британських компаній у Франції перевищує 100 мільярдів фунтів стерлінгів

(127 мільярдів доларів США), що робить її другим за величиною інвестором країни).

Французькі компанії оголосили про інвестиції у Велику Британію на суму понад 1 мільярд фунтів стерлінгів, створюючи тисячі висококваліфікованих робочих місць по всій країні, допомагаючи людям отримувати більше грошей.

Це продовження хвилі інвестицій, яку уряд прийняв до Великої Британії з моменту вступу на посаду, на суму понад 100 мільярдів фунтів стерлінгів, а також 384 000 робочих місць, створених після виборів [67].

Також, немало важливим напрямом двосторонньої співпраці є доволі вагомий виклик, а саме питання нелегальної міграції, який турбує і Францію і Велику Британію. Налагодження спільних дій в контролі шляхів через які мігранти потрапляють в Британію стимулює гарні відносини між державами. Так, 6 серпня 2025 року між Сполученим Королівством і Францією було досягнуто домовленості щодо спільних дій проти човнів з нелегальними мігрантами. Згідно з заяв представників Великої Британії було підтверджено що більше 50 тис осіб нелегально дісталися острова використовуючи лодки.

Політичний поштовх для укладення Угоди між Великою Британією та Францією виник через тиск на уряд Великої Британії, спрямований на зменшення великої кількості осіб, що прибувають через Ла-Манш. З французького боку, вплив цього транзиту на постраждалі громади вздовж Ла-Маншу є окремою причиною для прагнення зменшити це явище. За допомогою Угоди Велика Британія прагне повернути собі можливість висилати заявників, що прибувають, до Франції, частково для того, щоб компенсувати той факт, що після виходу з Європейського Союзу Велика Британія втратила доступ до положення Європейського Союзу про внутрішні переміщення в межах ЄС до країн попереднього зв'язку в рамках блоку, розглядаючи членів як безпечні треті країни, що було надано Великій Британії до виходу Великої Британії з ЄС наступними Дублінськими регламентами [27].

Франція також має вагомe значення у контексті перезавантаження відносин з Європейським Союзом, справа в тому, що брекзїт вплинув не тільки на економіку Великої Британії, а і на відносини з окремими країнами блоку. І незважаючи на те, що Франція та Велика Британія мають тісні зв'язки, особливо у військовій співпраці, але Франція бажала виконання усіх умов які передбачені договором про торгівлю та кооперацію і однією з перепон стало рибальство. Це було частиною договору про торгівлю з ЄС.

З французької точки зору, не може бути європейської архітектури безпеки без участі та активного внеску Великої Британії – просто тому, що немає іншого вибору. Поточний геополітичний контекст робить це ще більш очевидним. Однак це суперечить іншому ключовому елементу французької європейської політики: погляду на те, що Brexit був фундаментальною помилкою, яка залишається потенційною загрозою для європейського проекту, який Франція формувала з самого початку. З французької точки зору, немислимо, щоб Британія мала користуватися преференційним режимом, і Brexit має мати очевидні наслідки [28].

Незважаючи на нові бар'єри, що виникли внаслідок Brexit, Франція залишається п'ятим за величиною торговельним партнером. Вартість торговельних відносин становить 100 мільярдів фунтів стерлінгів, і у своїй промові перед парламентом сам Макрон згадав 3500 французьких компаній, що працюють у Великій Британії, другому за величиною іноземному роботодавці у Великій Британії [46].

Але, незважаючи на це, країни активно співпрацюють і підтримують міцні відносини в галузях оборони, питаннях підтримки України. Франко-британські відносини в галузі оборони є одними з найтісніших на континенті.

Важливою подією для відносин обох держав є спільний саміт який пройшов з 8 – 10 липня, на ньому президент Франції Макрон та Прем'єр Міністр Стармер, обговорили подальшу співпрацю.

У зовнішній політиці обидва лідери пообіцяли довгострокову підтримку України, скоординували дії щодо ядерного стримування та виступали за регіональний мир. Вони підтвердили свої цілі щодо ядерної програми Ірану, гуманітарної кризи в Газі, безпеки в Індо-Тихоокеанському регіоні, дій щодо зміни клімату та реформи ООН. А у питаннях оборони та безпеки Велика Британія та Франція започаткували програму Lancaster House 2.0 для модернізації оборонних зв'язків, координації ядерних засобів стримування та формування Об'єднаних сил для широкомасштабних бойових дій. Вони зобов'язалися поглибити співпрацю у сфері кіберзагроз, штучного інтелекту та боротьби з тероризмом, прагнучі зміцнити євроатлантичну безпеку та сформувати майбутню оборонну архітектуру з європейськими союзниками. [28]

Одним із важливих і, можливо, потрібних в наш час заходів, які прийняли дві країни, є відновлення виробництва ракет SCALP/STORM SHADOW. 9 липня Державний секретар з питань оборони Джон Гілі та міністр оборони Франції Себастьян Лекорно відвідали завод MBDA UK у Стивеніджі, який займається модернізацією ракет STORM SHADOW у середній термін служби, і згодом оголосили про відновлення виробництва нових ракет. За словами Лекорно, нове замовлення на нерозголошену кількість ракет надходить «через 15 років після останнього замовлення», що є яскравим нагадуванням про реальність сплячих, якщо не мертвих, виробничих ліній по всій Європі.

Програма Lancaster House 2.0 позитивно вплине на європейський регіон і на відносини Сполученого Королівства з Францією, оскільки дві ядерні країни активно взяли за відновлення виготовлення ракет великої дальності, які гарно зарекомендували себе у війні України з Росією. Також, в рамках програми держави будуть модернізувати протикорабельні ракети, запроваджувати більш глибоку інтеграцію між ППО обох держав.

У Декларації також обіцяється «зосередити більше зусиль на інтегрованій протиповітряній та протиракетній обороні (IAMD) у наших

відносинах щодо можливостей, включаючи (але не обмежуючись) C-UAS та протигіперзвукові можливості, спираючись, зокрема, на збільшення кількості ракет сімейства Aster, включаючи потенційно SAMP/T NG та CAMM», але було б розумно стримати очікування. Франція вже замовила свою MICA VL і навряд чи відмовиться від цього замовлення, щоб замість цього прийняти CAMM; Велика Британія, можливо, має всі підстави закупити SAMP/T NG для розширення своїх можливостей наземної протиповітряної оборони, але вартість робить це мало ймовірним у найближчому майбутньому [30].

Отже, Велика Британія і надалі підтримує тісні зв'язки з Францією, особливо в сфері оборони, міцна угода яку країни уклали на спільному саміті буде мати вагомий вплив на безпеку в регіоні на тлі агресії Росії. Розконсервація виробництва ракет Storm Shadow\SCALP, надасть не лише сили арміям, а й нададуть можливість надалі надавати Україні такі ракети, що підвищують її обороноздатність.

Декларація Великої Британії та Франції вказує на продовження спільної роботи над поточними та майбутніми можливостями далекого удару в рамках ініціативи Європейського підходу до далекого удару (ELSA). Примітно, що Lancaster House 2.0 виділяє Німеччину серед союзників, що беруть участь в ELSA, які можуть бути зацікавлені в можливостях далекого удару. Для Лондона та Парижа Берлін є критичним двостороннім партнером. Більше того, Німеччина, ймовірно, стане дедалі вагомим членом «трійки» основних європейських гравців у сфері оборони та безпеки, що утворюється цими трьома країнами, що матиме наслідки для її відносного впливу в оборонно-промисловому, оперативному та навіть політичному плані на майбутню європейську безпеку [51].

В контексті відносин між Британією та Францією і Німеччиною, між цими державами був створений окремий формат, який має назву Е3, яка заснована у 2003 році, коли Велика Британія ще була членом ЄС, Е3 – це неформальна угода про співробітництво у сфері зовнішньої політики та

безпеки між Великою Британією, Німеччиною та Францією. Головна мета цієї трійки, це підтримка перемовин з Іраном щодо ядерної зброї.

Договір зміцнює поступову нормалізацію відносин між Великою Британією та Німеччиною з особливим акцентом на оборону та безпеку. Але він також закріплює двосторонні відносини в ширших європейських рамках формату ЕЗ. Незвично для двостороннього договору, він чітко згадує мету активізації тристоронньої співпраці між Великою Британією, Німеччиною та Францією. Таким чином, договір завершує трикутник попередніх двосторонніх договорів між трьома країнами, включаючи оборонний договір між Великою Британією та Францією, зосереджений на обороні, та ширші Єлисейський та Аахенський договори між Францією та Німеччиною. В результаті три основні європейські держави тепер пов'язані відповідними двосторонніми договорами [22].

Проте, з часом країни з цього неформального клубу поетапно відмовлялися від згадування ЕЗ в своїх зовнішньополітичних стратегіях, так у Комплексному огляді 2023 на зовнішньополітичні виклики для Великої Британії ЕЗ все ще згадується лише один раз, але цього разу як група, що відповідає своїй початковій меті – управлінню ядерною дипломатією між Іраном та США. Так само вчинила і Німеччина у своїй стратегії безпеки, також не вказала ЕЗ, робивши акцент більше на співпрацю з США, НАТО, ЄС і підкреслюючи роль Франції та США як свої ключових партнерів. Франція також не згадує цю групу у своїй стратегії безпеки, так само наголошуючи на важливості інтеграції в НАТО та ЄС і необхідності двостороннього діалогу з Великою Британією після Brexit.

Але країни повністю не відмовляються від такої неформальної групи, продовжуючи координацію дій у напрямку перемовин щодо ядерної програми Ірану. І незважаючи на це, Британія, Франція та Німеччина утворили міцні угоди один з одним, щоб покращити власну безпеку та посилити безпеку Європи.

Таким чином, угоди завершують трикутник попередніх двосторонніх угод між трьома країнами, включаючи оборонну угоду між Великою Британією та Францією, зосереджену на обороні, та більш комплексні Єлисейську та Аахенську угоди між Францією та Німеччиною. Завдяки угодам, три основні європейські держави тепер пов'язані двосторонніми угодами. Іноді їх називають «трикутним альянсом», Велика Британія, Франція та Німеччина вже є партнерами через інші організації, включаючи НАТО та США. Посадовці трьох європейських країн обережно зазначають, що інституції, які вони створюють, не призначені для заміни цих альянсів, а для їх підтримки [63].

Таким чином Німеччина і Франція, надають перевагу зміцненню безпекового потенціалу ЄС і формалізації відносин у сфері безпеки між ЄС та Великою Британією.

Ще одним важливими партнерами Великої Британії по Європі, викладених в огляді стратегічної безпеки 2025, є Польща. Польща є одним з ключових партнерів Великої Британії в Європі, особливо після Brexit. Її значення охоплює безпеку, економіку, політику та культурні зв'язки. Також, Польща це східний фланг НАТО, вона має кордони з Білорусією та Росією. І в умовах нинішніх геополітичних викликів, як агресія Росії проти України, значення Польщі для Великої Британії лише зростає. Вона є стратегічним союзником у забезпеченні безпеки Східної Європи та важливим економічним.

Слід розпочати з економічних відносин, Сполучене Королівство має міцні економічні зв'язки з Польщею, має великий потенціал для подальшого розвитку. Польща, є 15 торговельним партнером Великої Британії. Загалом, Британія експортувала товарів на 10 мільярдів фунтів, а Польща на суму 20 мільярдів фунтів. Загальний обсяг торгівлі сягає 30 мільярдів фунтів.

До середини позаминулого року (третій квартал 2023 року) Польща опинилася 14-м найбільшим торговельним партнером Великої Британії, маючи 1,7% від усієї торгівлі Великої Британії. Крім того, Велика Британія є 4-м найбільшим експортним напрямком для польських товарів та найбільшим

за межами ЄС, де Польща також має найбільший профіцит торговельного сальдо з усіх країн. Однак цей профіцит та частка в торгівлі, ймовірно, зміняться після нещодавніх оголошень про значні витрати на оборону у другій половині минулого року [48].

Також, Велика Британія залучає багато інвестицій у Польщу, що позитивно впливає на їх відносини. Особливо після брекзиту. В останні часи, коли Brexit міг би послабити зв'язки, британський бізнес обрав Польщу як стратегічний хаб для доступу до ринку Центральної та Східної Європи.

Британські інвестиції в Польщі досягли 91,4 млрд злотих, що на 103% більше, ніж у 2018 році. У Польщі працює понад 1400 компаній з британським капіталом, які загалом забезпечують 113 000 робочих місць. Найбільшими з них є: GSK, BP, Castorama та HSBC, які відіграють значну роль у польській економіці. Крім того, 51% компаній, що котируються на Лондонській фондовій біржі FTSE 100, мають інвестиції в Польщі [56].

Отже, розвиток подальших економічних відносин з Польщею має потенціал, особливо після брекзиту.

Наступним важливим напрямом їх співпраці є безпекова сфера. Велика Британія бачить Польщу як важливого союзника на східному фланзі НАТО який є критично важливим в стратегічному баченні Великої Британії. Цей фактор зміцнив відносини обох країн. Польща та Велика Британія також були тими державами, що не вагалися у постачанні Україні поступово сучасніших систем озброєння. Обидві країни зайняли однозначну позицію, що має відбутися повне повернення суверенної та міжнародно визнаної території України. Поетапний підхід до такого критичного питання сприяє довірі, яка є необхідною для будь-яких позитивних та довгострокових відносин.

І важливою подією в зміцненні безпеки обох країн, є спільна стратегічна декларація, яка була підписана в 2023 року, ще коли Прем'єр Міністром Великої Британії був Ріші Сунак. В цій спільній декларації зазначаються спільні цілі, дії виклики. І в цій декларації було також узгоджено подальшу форму співпраці між Сполученим Королівством та Польщею.

1. Продовжувати співпрацю на підтримку наших відповідних галузей промисловості у розробці, виробництві та постачанні фрегата АН140 Збройним силам Польщі, а також у розвитку програми «Мечник»;
2. Продовжувати співпрацю на підтримку модернізації програми протиповітряної оборони дуже малої дальності Збройних сил Польщі, Pilica+;
3. Зобов'язуємося реалізувати програму NAREW з сімейством ракет САММ та сформувати довгострокові відносини та стратегічне партнерство в галузі складних озброєнь;
4. Підтримати виконання термінової оперативної вимоги – компонента «Малан» у складі можливостей протиповітряної оборони Польщі; [36]
5. Розвиток співпраці на підтримку наших відповідних галузей промисловості у спільній розробці майбутньої спільної ракети на базі сімейства спільних зенітних модульних ракет (САММ);
6. Спираючись на нещодавні успіхи, вивчити можливості надання загальноєвропейської пропозиції щодо протиповітряної оборони іншим членам НАТО ;
7. Поглибити співпрацю між нашими відповідними оборонною, безпековою галузями промисловості, зокрема щодо експорту до третіх країн та відкриття доступу до торгівлі для малих та середніх підприємств оборонної галузі [36].

Також, в 2025 році, уряд Кіра Стармера прагнув підписати угоду про співробітництво з Польщею на кшталт угод з Німеччиною та Францією, проте він не був ще підписаний.

Згадуючи про початок переговорів щодо нового Договору про безпеку та оборону між Великою Британією та Польщею, британський прем'єр заявив, що він охоплюватиме всі аспекти загроз, з якими вони стикаються. «І кроки, які ми повинні зробити для їх задоволення, включають поглиблення зв'язків між нашими оборонними галузями промисловості», – зазначив він, згадавши, що лише за останні три роки Велика Британія уклала оборонні угоди на суму

8 мільярдів фунтів стерлінгів (9,7 мільярда доларів). Він також оголосив про відкриття нового Спільного програмного офісу в Брістолі, на південному заході Англії, для забезпечення партнерства на суму 4 мільярди фунтів стерлінгів (4,8 мільярда доларів) та постачання Польщі системи протиповітряної оборони наступного покоління [16].

Отже, відносини з Польщею ще набувають міцності, незважаючи на затримку, Польща залишається стратегічним партнером Великої Британії по НАТО і надійним військовим партнером.

Можна зробити висновок, що Велика Британія активно намагається покращити та зміцнити свої відносини з Німеччиною та Францією після брекзиту. Країни активно співпрацюють в сфері оборони, економіки.

2.3. Роль Великої Британії у стримуванні російської агресії

Велика Британія посідає вагомe місце в безпеці європейського регіону, а також значну позицію у стримуванні російської агресії шляхом дипломатичного тиску та активної підтримці України. Велика Британія активно залучена у забезпечення безпеки кордонів країн НАТО, на тлі агресивних дій Росії, бере участь у спільних навчаннях, проводить активну політику в сфері безпеки регіону

Пріоритети британського уряду у сфері безпеки та оборони в Європі можна звести до дев'яти ключових стратегічних пріоритетів:

- Захист Півночі Європи та Північної Атлантики від російської агресії.
- Стабілізація Західних Балкан та підтримка інтеграції регіону до ЄС та/або НАТО.
- Зміцнення безпеки Східної Європи шляхом спільних навчань, навчання та постачання обладнання та логістичної підтримки для протидії Росії.
- Стабілізація регіону Південного Кавказу, включаючи допомогу Грузії в її амбіціях щодо НАТО та ЄС.

- Посилення співпраці з партнерами в Середземномор'ї, особливо у Східному Середземномор'ї, та збільшення активності на суверенних базах на Кіпрі, включаючи посилену підтримку військових союзників ЄС].
- Велика Британія братиме участь у європейській безпеці та обороні, головним чином через НАТО та двосторонні відносини з державами-членами ЄС. Однак, хоча й співпрацює з ЄС у ключових сферах інтересів, інституційна співпраця між ЄС та Великою Британією, особливо через Спільну політику безпеки та оборони (СПБО) та Спільну політику безпеки та оборонної політики (СЗБП), залишатиметься обмеженою в найближчому майбутньому через внутрішню політику Великої Британії. Однак, участь Великої Британії в PESCO, як зазначено в IR2023, рішуче заохочується.
- Підтримувати та, де це можливо, посилювати участь Сполучених Штатів Америки у забезпеченні європейської безпеки.
- Дії Росії в Європі та на британській землі означають, що Російську Федерацію слід розглядати як пряму загрозу європейській безпеці та національній безпеці Великої Британії, і її слід розглядати як таку в усіх майбутніх діях Великої Британії в Європі.
- З Китайською Народною Республікою слід взаємодіяти з обережністю, і хоча британський уряд не має наміру ставитися до Китаю як до військової загрози, дії та діяльність Китаю в Європі підривають інтереси ЄС та Великої Британії, і тому їх слід розглядати як суперника та загрозу європейській економічній безпеці [34,с.40].

Також, Велика Британія активно допомагає Україні шляхом надання зброї, допомоги у розробці систем БПЛА, ППО, допомагає у навчанні особового складу.

Як зазначено у комплексному огляді 2023, Велика Британія працюватиме над формуванням відкритого та стабільного міжнародного порядку добре керованої співпраці та конкуренції між суверенними державами на основі

взаємності, норм відповідальної поведінки та поваги до основоположних принципів Статуту ООН та міжнародного права. Ми діятимемо послідовно та передбачувано відповідно до цих принципів, водночас активно збалансовуючи та протидіючи спробам підірвати їх за допомогою сили чи інших примусових засобів [29].

Слід почати з ролі Британії у стримування російської агресії, адже це є важливою геополітичною проблемою, яка є зараз в європейському регіоні, яка вплинула на розвиток відносин з Україною, підняла важливу дискусію між європейськими країнами щодо покращення забезпечення безпеки регіону.

24 лютого 2022 року, печально відома дата початку повномасштабної війни Росії проти України, і Велика Британія зробила вагомий внесок у посилення обороноздатності України. Сполучене Королівство як і інші держави які підтримують Україну намагається не втручатися у конфлікт, проте активно допомагають матеріально та фінансово.

Слід зауважити, що на відміну від інших держав як от Франція та Німеччина і інші, Британія разом з США почали надавати підтримку задовго до початку війни, надаючи системи ПТРК, ППО та іншого військового обладнання.

Після 24 лютого 2022 року, Велика Британія продовжила та посилила підтримку України. Так, за період із 24 лютого по 24 березня 2022 року, Велика Британія надала Силам оборони України понад 10000 протитанкових та протиповітряних засобів ураження. Особливістю британської військово-технічної допомоги у перший місяць війни було те, що вона зосереджувалася на переносних системах і уникала важкого та стаціонарного озброєння.

Загалом Велика Британія виділила Україні до 21,8 мільярда фунтів стерлінгів:

- 13 мільярдів фунтів стерлінгів військової підтримки (включаючи наш внесок у розмірі 2,26 мільярда фунтів стерлінгів кредиту ERA)

- до 5,3 мільярда фунтів стерлінгів невійськової підтримки (включаючи двосторонню допомогу та фіскальні гарантії)
- ліміт покриття експортного фінансування у розмірі 3,5 мільярда фунтів стерлінгів (через Експортне фінансування Великої Британії для проектів реконструкції та оборони) [69]

В Стратегічному огляді безпеки 2025 року, було визначено, що Велика Британія повинна дослідити подальші шляхи підтримки оборонно-промислового потенціалу України та її безпеки, наприклад, шляхом збільшення спільних підприємств між оборонними промисловостями Великої Британії та України та, після завершення безпосереднього конфлікту, підтримки України в доступі до нових ринків для її оборонної промисловості, зокрема для обслуговування та модернізації застарілого радянського обладнання, що використовується третіми країнами [34, с.69].

Також, Велика Британія є одною з засновників Коаліції Охочих, метою якої є надання гарантій Україні після війни, в ці гарантії включається надсилання військ за бажанням коаліції, надання матеріального обладнання та інших видів допомоги. І ініціативу, очолювану Великою Британією та Францією, оголосив прем'єр-міністр Великої Британії сер Кір Стармер 2 березня 2025 року після Лондонського саміту з питань України 2025 року під девізом «забезпечення нашого майбутнього». Британія як і Франція готова відправити свої війська в разі укладення угоди.

За словами Міністра Оборони Великої Британії Джона Гілі, робота «понад 200 військових планувальників з понад 38 країн протягом останніх шести місяців» означала, що сили були готові до розгортання за потреби. А також, уряд очікував витратити «значно понад» 100 мільйонів фунтів стерлінгів на відправку військ до України [59].

Коаліція охочих може продемонструвати готовність Британії та інших держав в коаліції до активних дій. Тому, незважаючи на зміну політики США у протидії Росії, Велика Британії разом з Європою продовжують створювати важелі тиску на Росію.

Варто зазначити, що усі основні аспекти реагування Великої Британії на вторгнення Росії в Україну здійснювалися у тісній координації зі Сполученими Штатами. Членство у G7, головному майданчику для координації західних санкцій проти Росії, та її позиція постійного члена Ради Безпеки ООН також поставили Велику Британію на важливу дипломатичну роль у війні Росії проти України.

І попри нинішні обставини зі зміною політики США, Британія та її союзники залишаються надійними партнерами України. Тому що, і для Великої Британії і для інших європейських країн програш України є жахливішим сценарієм, оскільки так, Росія може почати агресію проти інших держав, вважаючи що західні країни не здатні протидіяти їй. Слід відмітити, що Росія вже почала робити певні провокації, як і з дронами в Польщі, так і порушенням повітряного простору Естонії російськими літаками МіГ-31.

Велика Британія вважає себе лідером думки у сфері безпеки та оборони в Європі. Її мислення щодо європейської безпеки наразі ґрунтується на низці елементів. По-перше, НАТО є єдиною життєздатною домовленістю про колективну безпеку та оборону в Європі. По-друге, будь-які ініціативи європейців поза НАТО повинні служити меті посилення можливостей та довіри до трансатлантичного альянсу. По-третє, європейська та індо-тихоокеанська безпека та стабільність повинні розглядатися як єдине ціле. По-четверте, оскільки Росія залишається, за словами Індійської доповіді, «найгострішою загрозою безпеці Великої Британії» [58].

Отже, Велика Британія має позицію, що забезпечувати безпеку Європи можна разом зі своїми союзниками по НАТО, проте також бере участі у безпекових ініціативах Європейського союзу для підтримки власного іміджу та посилення власної безпеки. Слід зазначити, що Британія очолює ініціативу Об'єднанні експедиційні сили (ОЕС). Ця сила була створена у 2014 році на саміті НАТО в Уельсі Великою Британією. Він був створений не окремо від НАТО, проте він підвищує швидкість реагування на загрози з боку північного флангу НАТО.

JEF хоче Велику Британію, і спочатку до його складу увійшли шість інших країн: Данія, Естонія, Латвія, Литва, Нідерланди та Норвегія, з головною обороною захисту північної Європи. Фінляндія та Швеція приєдналися до JEF у 2017 році, а нещодавно Ісландія приєдналася до 2021 року, в результаті чого нинішня загальна кількість країн JEF зросла до десяти. Додавання Фінляндії та Швеції, які тоді не були членами НАТО, означало, що JEF мав ширше охоплення по всій північній Європі. Фінляндія та Швеція згодом приєдналися до НАТО у 2023 та 2024 роках відповідно [57].

З початком Повномасштабної війни Росії проти України. Загроза значно підвищилась і Велика Британія відіграє важливу роль у цьому об'єднанні підтримуючи держави члени і НАТО і JEF матеріально та надсилаючи війська до кордонів з Росією. Вторгнення Росії в Україну зробило зобов'язання Великої Британії відновити свою давню роль як військової держави на північному фланзі НАТО ще важливішим, і JEF є важливим компонентом цього. Лідери держав-учасниць JEF, наприклад, домовилися координувати фінансування та постачання військової техніки Україні, а також проводити спільні навчання для стримування подальшої російської агресії.

У жовтні 2023 року тодішній прем'єр-міністр Ріші Сунак пообіцяв «збільшити» присутність Великої Британії в Північній Європі, зобов'язавшись розгорнути в регіоні понад 20 000 військовослужбовців до 2024 року для участі в навчаннях, тренуваннях та оперативному розгортанні [56].

Ця ініціатива грає важливу роль у стримування Росії від подальших агресивних дій, та демонструє те, що Британія разом з союзниками по НАТО не дадуть можливості нападати на інші держави членів.

Штаб-квартира головних військових штабів Великої Британії натякнула, що навчання проводяться з урахуванням Росії. У прес-релізі про Global Guardian у 2024 році вони наголосили, що такі навчання «важливі для надсилання чіткого сигналу, який стримує зловмисну діяльність і заспокоює друзів». Протягом 2023 року JEF розробила низку варіантів реагування, які,

за її словами, «розроблені для стримування та захисту нашого регіону від загроз, а також для визначення того, як швидко ми можемо реагувати на кризи». [57]

НАТО, як зазначено в стратегічному баченні Великої Британії, є основним пріоритетом у забезпеченні безпеки Європи. Посилення політичного та військового лідерства європейських союзників у рамках НАТО – це найкращий спосіб відповісти на виклик, що кидає Росія. На підтримку підходу Великої Британії «НАТО понад усе», двосторонні угоди з союзниками в Європі є особливо потужним інструментом, за допомогою якого можна створити стратегічну глибину, зміцнити Альянс і стабільність в євроатлантичному регіоні.

Велика Британія також зберегла свій інституційний вплив. Велика Британія продовжує обіймати посаду DSACEUR (головнокомандувача об'єднаних сил НАТО в Європі). Ця посада безпосередньо підпорядковується Верховному головнокомандувачу об'єднаних сил НАТО в Європі (SACEUR), керівнику Об'єданого командування збройних сил НАТО в операціях (і одночасно є керівником американських сил у Європі) та дозволяє формувати вплив двома способами. По-перше, згідно з так званою угодою "Берлін плюс", ЄС може використовувати ресурси НАТО для операцій. Це дозволяє DSACEUR бути головною контактною особою і навіть оперативним командиром операцій ЄС, які використовують ресурси НАТО. По-друге, DSACEUR керує формуванням сил НАТО. Роблячи це, DSACEUR взаємодіє з союзниками по НАТО та заохочує їх до створення обладнання для оперативного розгортання. DSACEUR діє тут як представник НАТО, але його співрозмовники не забувають, що він (ця посада завжди була чоловічою) приносить із собою авторитет, що ґрунтується на військовому досвіді та репутації Великої Британії [37].

Також, стримуючи фактором є не тільки нарощування військової присутності, а й активна санаційна політика. Велика Британія, разом з країнами Європи та іншими державами бере участь у санкціях проти

стратегічно важливих галузей Росії, включаючи російську оборонну промисловість, її банківський сектор, міжнародні фінансові та закупівельні мережі, тіньовий флот Росії, тих, хто підтримує та сприяє вторгненню Росії в Україну та окупації анексованих територій, а також тих, хто дозволяє обходити санкції, зокрема в третіх країнах. Загалом, Велика Британія наклала санкції на 2.800 фізичних осіб, суден та коштів.

З початку 2025 року Велика Британія та ЄС продовжують посилювати санкції проти Росії, спрямовані на стратегічні сектори російської економіки

15 жовтня уряд Великої Британії запровадив свої «найсильніші санкції» проти Росії, винісши до чорного списку п'ятьох осіб та 35 компаній, включаючи нафтових гігантів «Роснефть» та «Лукойл», у рамках пакету заходів, спрямованих проти 90 нових організацій та суден [64].

Велика Британія впровадила комплексний режим санкцій проти Росії з лютого 2022 року як один з ключових засобів для стримування агресії Росії в Україні. Цей підхід, був закріплений у Russia (Sanctions) (EU Exit) Regulations 2019 з поправками до 2025 року, який координується разом з G7, ЄС та США. Санкції загалом забезпечили відмову Росії від понад 450 мільярдів доларів доступу до ринків і технологій, і включає до себе заборону на торгівлю ключовими товарами, такими як електроніка, хімікати, верстати та метали, необхідними для виробництва зброї.

Отже, можна зробити висновок, що Велика Британія зберігатиме і нарощувати власну роль в архітектурі європейської безпеки, надаючи підтримку союзникам по НАТО, утримувати власні збройні сили на північному фланзі НАТО. У контексті стримування агресії, то країна продовжує надавати зброю та фінанси Україні, активно залучена у розробку нових видів озброєння. Також варто зазначити про санкції, Велика Британія, буде продовжувати накладати санкції проти ключових сфер економіки Росії, з метою припинення війни.

РОЗДІЛ.3. ПРОГНОЗУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА МІСЦЕ УКРАЇНИ

3.1. Перспективи подальших відносин Великої Британії з ЄС та НАТО

Сполучене Королівство після виходу з ЄС зміг налагодити співпрацю з Європейським Союзом через складнощі. Незважаючи на це, для Великої Британії відносини з ЄС залишаються на високому рівні та має подальші перспективи розвитку співпраці. Обидві сторони зацікавлені в конструктивно

му партнерстві. На сьогодні перспективи розвитку взаємин базуються на економічній взаємозалежності, спільних безпекових інтересах та геополітичній необхідності координації дій на міжнародній арені.

Важливо зазначити, що Велика Британія буде намагатися підтримувати надійні відносини з ЄС. І основна мета буде полягати в збереженні консенсусу щодо основних геополітичних викликів. І як перші кроки в перезавантаженні відносин з Європейським Союзом, можна назвати її консолідацію у питанні підтримки України, адже з приходом до влади США Дональда Трампа, виникли побоювання щодо його політики стосовно України, а саме скасування військової допомоги, і для країн ЄС і для самої Британії, важливо зберегти нинішню політику щодо підтримки України.

Для ЄС війна стала нагадуванням про те, що навіть поза союзом Велика Британія залишається головним гравцем у сфері безпеки: вона є одним з найбільших двосторонніх донорів України, пообіцявши наразі 7,8 мільярда фунтів стерлінгів (9,8 мільярда доларів) військової допомоги. З моменту перемоги Трампа Стармер неодноразово закликав союзників посилити підтримку України, а в грудні він наголосив на необхідності поставити країну «в максимально вигідну позицію для переговорів» [9].

Це також відкриває вікно можливостей для співробітництва у сфері безпеки та оборони. Хоча Лондон більше не є частиною спільної зовнішньої політики ЄС, обидві сторони мають спільні інтереси у боротьбі з тероризмом, кіберзагрозами та у забезпеченні стабільності на європейському континенті. Так, на саміті ЄС – Сполучене Королівство, який відбувся 19 травня 2025 року було визначено ключові напрямки співробітництва в галузі безпеки.

Встановлення всебічного, збалансованого та взаємовигідного партнерства має на меті окреслити співпрацю в широкому спектрі сфер безпеки та оборони, таких як:

- регіональні питання безпеки

- миротворчість та врегулювання криз, включаючи співпрацю та можливу участь Великої Британії в операціях Спільної політики безпеки та оборони ЄС (СПБО)
- морська безпека .
- космічна безпека .
- кіберпитання.
- гібридні загрози та стійкість критичної інфраструктури.
- маніпуляції та втручання іноземної інформації.
- нерозповсюдження, роззброєння та звичайні озброєння.
- розвиток потенціалу партнерів.
- навчання та освіта.
- співпраця в третіх країнах та на багатосторонніх форумах [10].

Такий поштовх у розвитку відносин надало повернення у політику Дональда Трампа з його неоднозначною позицією щодо війни Росії проти України, що зробило питання у сфері оборони та безпеки достатньо важливим для ЄС та Великої Британії. Це також стосується санкційної політики проти Росії,

Те саме можна сказати і про координацію санкцій між ЄС та Великою Британією. Не маючи офіційних структур для співпраці, Лондон та Брюссель переважно використовували G7 для узгодження своїх стратегій. Хоча цей підхід виявився ефективним і дозволив обом сторонам об'єднати зусилля з односторонніми, регулярна робоча домовленість щодо політики санкцій була б корисною, як зазначалося в нещодавньому звіті Палати лордів. Британський уряд заявив про свою відкритість до вивчення нових моделей довгострокової співпраці [8].

Отже, можна зробити висновок що вага Великої Британії як дипломатичного та військового гравця, зокрема в контексті війни Росії проти України, має стати значним стимулом для ЄС до прагнення до тісніших відносин з Великою Британією у сфері безпеки та оборони.

Економічні перспективи відносин між Великою Британією та ЄС також є важливим питанням, тому що поточна торгівля базується на Угоді про торгівлю та співробітництво (ТСА), яка забезпечує торгівлю без тарифів і квот, але водночас вводить нетарифні бар'єри через перевірки, сертифікацію та розбіжності у регуляторних нормах. Це збільшує витрати для бізнесу, особливо малого та середнього, що ускладнює експорт та імпорт.

Угода щодо санітарних та фітосанітарних стандартів вирішить абсурдні торговельні бар'єри, які шкодять обом сторонам. Велика Британія та ЄС повинні звернути увагу на інноваційну систему, нещодавно узгоджену між Швейцарією та ЄС: модель динамічного узгодження, яка зберігає суверенітет, водночас полегшуючи доступ до єдиного ринку. Динамічне узгодження — це не зрада суверенітету; це розумне управління. Без нього британська економіка продовжуватиме страждати від конкурентних недоліків, які жодна «регуляторна свобода» не зможе компенсувати [11].

Також, Велика Британія та ЄС можуть спільно розробити політику щодо Китаю, бо відносини як Європейського Союзу, так і Великої Британії з КНР останніми роками набули складного, багатовекторного характеру, де економічне співробітництво поєднується з політичними та безпековими викликами. Попри різні підходи, ЄС і Британія розглядають Китай водночас як партнера, конкурента й системного суперника

Таким чином, ЄС та Велика Британія можуть і повинні звертатися один до одного за підтримкою у досягненні спільних цілей щодо Пекіна. Найбільш очевидно, що Лондон і Брюссель прагнуть стримати китайську підтримку війни Росії проти України. Через G7 ЄС та Велика Британія єдині у тиску на Китай, щоб він припинив «передача матеріалів подвійного призначення, включаючи компоненти та обладнання зброї, які є ресурсами для оборонного сектору Росії». У лютому 2024 року Брюссель та Лондон запровадили санкції проти китайських компаній, пов'язаних з російською оборонною промисловістю [8].

Проте, попри спільні виклики, вони стикаються з розбіжностями, це стосується запровадженню мит та тарифів проти певних товарів які надходять з Китаю.

Однак, між зовнішньою політикою ЄС та Великої Британії щодо Китаю існуватимуть розбіжності. Наприклад, ЄС вирішив підвищити тарифи на електромобілі китайського виробництва з 10 до 45 відсотків, щоб вирішити проблему спотвореної конкуренції з боку китайських урядових субсидій. Велика Британія, навпаки, вирішила не робити цього, незважаючи на те, що її автомобільна промисловість стикається з подібними викликами. Зайнявши більш м'який підхід, Велика Британія ризикує викликати суперечки через Ла-Манш [5].

Отже, можна зробити висновок, що майбутні відносини Сполученого Королівства вийдуть на новий рівень, буде визначено спільні цілі у питаннях економіки, оборони та підтримки України.

Немаловажливим для Великої Британії залишається її членство в НАТО. За час свого членства, Британія проявляла активну позицію, брала участь у військових операціях, зокрема у операціях Буря в Пустелі проти Іраку, боротьбі з ІДІЛ, входила до ISAF, відбивала атаки Ірану на Ізраїль спільно з США, активно сприяла посиленню обороноздатності України, а саме навчання військ, постачання легкого та важкого озброєння для відбиття російського нападу.

Велика Британія має намір придбати у Сполучених Штатів 12 винищувачів F-35A, здатних нести ядерну зброю. Прем'єр-міністр Великої Британії Кір Стармер зробив цю заяву під час саміту НАТО в середу, закликаючи членів НАТО зробити більше для підтримки альянсу. «Відданість Великої Британії НАТО безперечна, як і внесок альянсу у забезпечення безпеки Великої Британії», – заявив Стармер, повідомляє Даунінг-стріт. [69]

Також, одним з пріоритетів який з'явився з приходом до влади Дональда Трампа, який став дуже гострою темою, а саме вимога Трампа щодо внесків Членів у НАТО 5% від ВВП країни члена.

Згідно з новою оцінкою НАТО, Велика Британія очікує досягти щонайменше 4,1% ВВП у 2027 році. Усі члени Альянсу переглянуть траєкторію та баланс витрат між обороною та ширшою національною стійкістю у 2029 році, коли НАТО наступного разу перегляне свої плани розвитку оборонних можливостей [54].

Отже, для Великої Британії ЄС та НАТО залишаються важливими напрямки зовнішньополітичної діяльності. Таким чином, перспективи подальших відносин Великої Британії з ЄС і НАТО мають різну природу. З Європейським Союзом домінують прагматичні інтереси, зосереджені на економіці та регіональній стабільності. Натомість у відносинах із НАТО Британія виступає активним стратегічним гравцем, що формує безпекову архітектуру Європи

3.2. Можливі сценарії розвитку співпраці Великої Британії з Україною

Відносини між Великою Британією та Україною пройшли тривалу трансформацію, від дипломатичної формальності до стратегічного партнерства, зміцненого сучасними геополітичними викликами. Вони охоплюють широкий спектр сфер: політичну підтримку, військову співпрацю, торгівлю, культурний обмін, освітні ініціативи, гуманітарну допомогу та енергетичну безпеку.

Особливого значення відносини набули після агресії Росії в 2014 році, тоді Велика Британія стала важливим союзником України, надавши фінансову та військову підтримку, а також запровадити навчання військовослужбовців ЗСУ британськими інструкторами. З цього приводу було дві операції по навчанню це операція «Інтерфлекс» яка діє з 2022 року, і «Орбіталь» операція яка діяла з 2014 по 2022 рік.

Подальші перспективи розвитку відносин Великої Британії та України підкріплює підписана 16 квітня 2025 року між Володимиром Зеленським та Кіром Стармером сторічна угода, яка включає себе і економічні і безпекові, наукової та енергетичних сферах.

Уряд Великої Британії охарактеризував угоду як таку, що встановлює «правову базу, що регулює співпрацю та партнерство між Великою Британією та Україною, визначає ключові принципи, що регулюють 100-річне партнерство, та окреслює тематичні напрямки співпраці». Угода містить положення, що визначають зобов'язання щодо співпраці в таких сферах:

- зміцнення обороноздатності;
- зміцнення безпеки та формування консенсусу щодо членства України в НАТО;
- побудова партнерства у сфері морської безпеки;
- розширення економічного та торговельного співробітництва;
- зміцнення співпраці в галузі енергетики, клімату та переходу на чисту енергетику;
- посилення співпраці у сфері правосуддя та підзвітності;
- боротьба з маніпуляціями та втручанням іноземної інформації;
- підвищення позицій лідерів у науці, технологіях та інноваціях;
- використання соціально-культурних зв'язків;
- співпраця у сфері міграції [49].

Також, ймовірно, Велика Британія буде продовжувати підтримку збройних сил України, проте за кошти конфіскованих активів Росії. Так, нещодавно після саміту НАТО, Велика Британія вперше надіслала допомогу таким чином.

Велика Британія надішле 350 сучасних ракет ППО, побудованих у Великій Британії та адаптованих у рекордно короткі терміни для наземного запуску, використовуючи 70 мільйонів фунтів стерлінгів відсотків, залучених завдяки урядовій програмі надзвичайного прискорення доходів (ERA). Цей крок знаменує собою перший випадок, коли Велика Британія використовує пов'язані з Росією кошти для прямого фінансування озброєння для Києва [59].

Велика Британія вважає цю угоду корисною і для себе і для України, угода підсилить і обороноздатність України, а для Британії надасть переваги у розвитку власного ОПК, взаємодії у протистоянні сучасним видам

озброєння таким як дрони і тісний зв'язок з ЗСУ набувши досвіду сучасної війни.

Говорячи про угоду в Палаті громад, міністр закордонних справ Девід Ламмі стверджував, що підтримка України була «не просто моральною необхідністю», а й «стратегічною необхідністю для Великої Британії та наших союзників». Він сказав, що якщо Росія переможе в Україні, «післявоєнний порядок, який забезпечував безпеку всім нам протягом понад восьми десятиліть, буде серйозно підірваний», а «основоположні принципи суверенітету та територіальної цілісності будуть похитнуті» [49].

Також, ймовірний варіант допомоги України це розміщення військового контингенту Британії на території України. Цей варіант розвитку співробітництва малоймовірний, оскільки стикнувся з певними труднощами під час його обговорення, проте суть полягала в створення «коаліції охочих», яка буде мати можливість відправити свої війська в Україну в разі мирної угоди.

Президент Франції Еммануель Макрон і прем'єр-міністр Великої Британії Кір Стармер обговорюють можливість відправки військовослужбовців своїх країн в Україну як миротворчого контингенту. Такий сценарій міг би бути реалізований після потенційної угоди між Києвом та Москвою про припинення бойових дій [9].

Проте, цей сценарій розвитку стикнувся з головною проблемою, це підтримка цієї ініціативи США, оскільки Британські держслужбовці наполягали, що Америка повинна була надати необхідну матеріальну підтримку та гарантувати безпеку миротворчим силам. Так як курс нової адміністрації Білого дому змінився і вони зосередились на мирних перемовинах, і не зможуть гарантувати безпеку.

Також, Велика Британія може допомагати на політичному напрямку, надалі підтримувати резолюції в ООН проти Росії, збір даних про скоєнні злочини і так далі. Ще одним важливим кроком може стати спроби бути

мостом між новою адміністрацією Білого дому та Україною, що неодноразово вже робила Сполучене Королівство.

Прем'єр-міністр Великої Британії Кір Стармер порушив питання призупинення Вашингтоном обміну розвідувальними даними та військової допомоги Києву під час телефонної розмови з президентом США Дональдом Трампом. Згідно з наданою офісом Стармера запискою розмови, британський лідер висловив сподівання, що переговори між США та Україною в Саудівській Аравії будуть спрямовані на припинення війни між Україною та Росією, призведуть до зміни курсу США [49].

Також, Велика Британія може продовжувати допомагати Україні не тільки в налагодженні відносин з Трампом, а й з веденням перемовин з країною агресором Росією.

Прем'єр-міністр Великої Британії Кір Стармер обговорив війну в Україні з лідерами Сполучених Штатів, Італії, Франції та Німеччини, повідомив речник Даунінг-стріт, 10, напередодні запланованої телефонної розмови президента США Дональда Трампа з його російським колегою Володимиром Путіним у понеділок [12].

Також одним з напрямків співпраці з Україною, є співробітництво у освітньо – культурних заходах. Це може зміцнити зв'язки між державами, сформує платформу для взаєморозуміння, толерантності та підтримки демократичних цінностей. Велика Британія стала одним з важливих міжнародних партнерів у сфері культури, підтримуючи численні програми, ініціативи та обміни, спрямовані на розвиток українського культурного простору, модернізацію інституцій та посилення зв'язків між діячами культури обох країн.

Британська Рада в Україні обрала 14 переможців грантової програми, спрямованої на інтеграцію британського контенту та експертизи в українські культурні проекти. Загальний бюджет програми становить 84 000 фунтів стерлінгів . Підтримані проекти охоплюють широкий спектр культурних секторів, від театру та музики до літератури та образотворчого мистецтва.

Відмінною особливістю цього грантового конкурсу є можливість для британських митців та експертів відвідати Україну – вперше з початку повномасштабного вторгнення [60].

Також, продовжиться налагодження співпраці у освітньому напрямку. Це співробітництво зможе продовжувати створювати програми обміну студентів для отримання досвіду. Для України це вкрай важливо, оскільки Велика Британія має безліч закладів вищої освіти, які є провідними у певних науках.

Загалом, Велика Британія може допомогти розвинути та підтримати надання вищої освіти в Україні. Так, співпраця в рамках освіти є частиною підписаної сторічної угоди.

Документ базується на давній співпраці між Британською Радою та Міністерством, адаптований до поточних викликів, з якими стикається система освіти України через повномасштабне вторгнення Росії. Він окреслює комплексну основу для співпраці між установами та урядовими органами обох країн, відповідальними за освітню політику:

- Сприяння прямому партнерству між навчальними закладами та обмін досвідом для забезпечення якості освіти на всіх рівнях.
- Підтримка співпраці між університетами Великої Британії та України у розробці спільних (подвійних) дипломів та взаємного визнання, а також програм академічної мобільності та досліджень.
- Обмін досвідом у сфері освітньої політики, забезпечення якості, досконалості викладання, розвитку лідерських якостей та управління.
- Підтримка професійного розвитку вчителів та покращення викладання англійської мови.
- Сприяння співпраці між університетами Великої Британії та України для покращення гендерної представленості у керівних посадах у вищій освіті.
- Сприяння партнерству віртуальних шкіл та міжкультурному взаєморозумінню між учнями у Великій Британії та Україні.
- Поглиблення взаєморозуміння систем освіти Великої Британії та України шляхом спільних рекламних та інформаційних заходів [62].

Можна зробити висновок, що Велика Британія та Україна зможуть плідно співпрацювати у сфері оборони, економіки, науки, освіти. Також підтримувати один одного на міжнародній арені.

3.3 Вплив британської політики на європейську безпеку та майбутнє регіону

Велика Британія є другою країною за ВВП в Європі, має власні збройні сили та гарний імідж на політичній арені. Після виходу Великої Британії з Європейського Союзу (Brexit) у 2020 році роль країни в архітектурі європейської безпеки зазнала трансформацій. Попри те, що Лондон офіційно вийшов із політичних та економічних структур ЄС, він зберіг вплив на сферу безпеки, оборони та геополітики регіону. Британська політика продовжує формувати європейське середовище безпеки через участь у НАТО, двостороннє співробітництво з державами Європи, зокрема країнами Східної Європи, а також через власні оборонні ініціативи.

Головним викликом для всього регіону залишається вирішення війни в Україні яку розв'язала Росія. Велика Британія, активно діяла проти РФ починаючи з 2014 року, коли був окупований Крим та почалась війна на Донбасі, запровадила негайну підтримку України. І сьогодні в 2025 році, Британія активно залучена у підтримку України разом з Францією та Німеччиною, які в Європі також активно ведуть політику для вирішення цієї війни, надаючи політичну, економічну і військову підтримку. І в цьому напрямку Велика Британія може об'єднати свої зусилля в цьому, а саме брати участь у майбутніх спільних проектах, які можуть бути сфокусовані на фінансуванні українського ОПК, або розвиток спільних оборонних систем. Можна сказати що Британія проводить перші кроки, домовляючись про захист один одного окремо від НАТО.

Велика Британія та Німеччина готуються підписати широкомасштабний договір, який включатиме пункт про взаємну допомогу у разі загрози будь-якій з країн. Це дало б Німеччині пункт про взаємну допомогу з обома

європейськими ядерними державами, що відповідає бажанню канцлера Німеччини Фрідріха Мерца посилити стримувальний потенціал континенту окремо від США. Очікується, що документ містить подальші заходи щодо боротьби з нелегальною міграцією, транспортуванням, дослідженнями та інноваціями. Він також має містити зобов'язання сприяти транскордонному обміну — надзвичайно складній сфері для уряду Стармера, оскільки він стикається з тиском щодо скорочення як легальної, так і нелегальної міграції [59].

Зараз, перебуваючи поза межами ЄС, Велика Британія, очевидно, не брала участі в політиці ЄС щодо України. Нові кроки ЄС у наданні військової підтримки Україні, фінансової допомоги та, що найголовніше, наданні Україні статусу кандидата на членство в ЄС – це політика, яку уряд Великої Британії підтримував і в успіху якої він має велику зацікавленість. Позиція Великої Британії щодо оборонно-промислової стратегії ЄС, яка була прискорена внаслідок війни з Росією, є дещо неоднозначною, оскільки вона стурбована тим, що держави, що не є членами ЄС, можуть бути виключені з програм ЄС [55].

Як було зазначено вище, нинішня політична обстановка вкрай відрізняється від 2024 року після обрання президента США Дональда Трампа в 2025 році, обумовлено це тим що Трамп змінив політику Сполучених Штатів стосовно Європи, політики щодо Росії вкрай відрізняються від спільної позиції країн Європи, а також тарифного питання, яке він назвав «Звільненням Америки» і запровадивши тарифи до усіх країн Європи, що створило потребу не тільки Великої Британії, а і іншим таким як Німеччина, Франція пійти на перемовини з ним для укладання торговельних угод.

Розумна думка, якою дотримуватись британський прем'єр-міністр Кір Стармер, виникає в наступному: якщо тарифи є поганими, то додавання ще більших у відповідь не буде кращим рішенням. Таким чином, Велика Британія готова не відповідати, а натомість прагне отримати торговельну угоду зі США та дати Трампу достатньо можливостей для випуску. Зняття

двосторонніх торговельних бар'єрів було б корисним для обох економік. Але це також дасть зрозуміти, що шлях до поступку від Великої Британії — це залякування. США та всі інші засвоїли урок і діяча відповідно до майбутнього [55].

Також, Велика Британія прагне об'єднати зусилля задля протидіям викликам сучасності. Сполучене Королівство може застосувати свій вплив для заохочення інших держав витратити кошти на колективну безпеку, особливо у контексті війни Росії проти України.

Велика Британія вважає себе лідером думки у сфері безпеки та оборони в Європі. Її мислення щодо європейської безпеки наразі ґрунтується на низці елементів. По-перше, НАТО є єдиною життєздатною домовленістю про колективну безпеку та оборону в Європі. По-друге, будь-які ініціативи європейців поза НАТО повинні служити меті посилення можливостей та довіри до трансатлантичного альянсу. По-третє, європейська та індо-тихоокеанська безпека та стабільність повинні розглядатися як єдине ціле. По-четверте, оскільки Росія залишається, за словами Індійської доповіді, «найгострішою загрозою безпеці Великої Британії», британська думка полягає в тому, що всі європейські держави повинні внести необхідні корективи в мислення, що матиме наслідки у вигляді збільшення витрат на оборону. [55]

Отже, можна зробити висновок, що Велика Британія хоч і має певний вплив на політику в Європі, особливо у тісних зв'язках з США, налагодження співпраці у сфері оборони з окремими державами, як наприклад з Німеччиною окремо від НАТО, активною підтримкою України яка є гарним прикладом для інших держав як можна допомогти. Проте, стикаючись з викликами у разі налагодженні гнучкої взаємодії з Дональдом Трампом та протилежним поглядом на ситуацію в Європі.

ВИСНОВКИ

Отже, проаналізувавши Європейську політику Великої Британії, можна зробити висновок, що країна активно рухається у побудові міцних та прозорих відносин з Європейським союзом. Велика Британія активно відновлює торгівельні відносини після брекзиту, шляхом укладання договорів, таких як угода про торгівлю та кооперацію, яка була ускладнена в 2020 році і продовжує розширюватись, завдяки зусиллям Великої Британії. Хоча, країна стикнулася з низької проблем у відносинах, як угода про кордони з Ірландією,

мобільність молоді та невирішені проблеми щодо рибальства, Велика Британія змогла пройти кроки до перезавантаження відносин з ЄС.

Також, слід вказати про відносини з ЄС у сфері оборони та зовнішньої політики. В цьому питанні Велика Британія досягла успіхів, ставши учасником PESCO та ініціативи SAFE. В сфері оборони Велика Британія має певний вплив, оскільки ЄС також бачить важливість участі Великої Британії в забезпеченні безпеки Європи, і в рамках ініціативи SAFE, країни ЄС можуть використовувати кредитні кошти задля закупівельна зброї у британського ОПК.

Ще одним важливим моментом європейської політики Великої Британії, є побудова окремих угод з країнами Європи у сфері економіки та оборони. Країна активно побудувала міцні відносини з Німеччиною, уклавши угоди Трінті – Хаус та Кенсингтонську угоду, яка покращила військову співпрацю обох країни. Також, побудувала відносини з Францією. Велика Британія активно співпрацює з Францією в економічних відносинах. У сфері безпеки країни уклали важливу угоду Ланкастер Хаус, яка має зробити співпрацю тіснішою, особливо в розробці та виробництві крилатих ракет, а також допомогою Україні.

Сполучене Королівство також активно співпрацює з Польщею. Британія бачить Польщу як надійного партнера на східному фланзі НАТО і активно розробляє стратегічну угоду, яка посилить армію Польщі, та зміцнить стосунки з Великою Британією.

Сполучене Королівство, також активно грає роль у стримуванні російської агресії. Країна залучила багато засобів та зусиль, від підтримки України до забезпечення безпеки на східному та північних флангах НАТО, відправляючи свої війська.

Також, Велика Британія активно співпрацює з JEF, проводячи з ними навчання, патрулювання та тиску на Росію. Також, разом з країнами ЄС та США, запроваджує санкції на важливі стратегічні сфері економіки Росії.

Сполучене Королівство разом з Францією є ініціатором коаліції охочих, яка має на меті відправку сил до України в разі перемир'я, а тож військовій підтримці України.

Можна зробити висновок, що незважаючи на брекзйт який створив розбіжності між ЄС та Сполученим Королівством. Подальші перспективи розвитку з ЄС, Велика Британія стикнеться з викликами для себе, у вигляді потреби налагодження відносин з ЄС у економічному та оборонному напрямку, нещодавній саміт ЄС-Велика Британія продемонструвала готовність країни та союзу активно співпрацювати.

Також, у контексті участі у НАТО, країна підвищить внесок до блоку у вигляді 5% від ВВП країни, що забезпечить більше вкладень в розвиток ОПК та обороноздатності блоку, а також покращить свої власні ядерні сили, закупивши 12 F-35A у США, які здатні нести ядерну зброю, що безумовно підсилить ядерні сили.

Ще одним важливим питанням, є місце України в політиці Великої Британії. Місце України в політичному курсі Лондона дедалі більше визначається не лише міркуваннями підтримки безпеки в Європі, а й спільними цінностями демократії, суверенітету та міжнародного порядку. Співпраця з Україною у сфері оборони зіграє важливу роль у розвитку власного ОПК і українського. Британія продовжить надавати важливу підтримку Україні у вигляді ракет ППО, дорнів, снарядів та продовжить навчання військ. Крім того, Велика Британія активно підтримує європейські прагнення України, особливо в контексті її інтеграції до ЄС та НАТО.

Хоча Лондон більше не є членом ЄС, він зберігає значний політичний вплив на процеси в Європі та виступає за поглиблення співпраці ЄС з Києвом. Щодо НАТО, позиція Великої Британії щодо членства України залишається однією з найрішучіших серед західних держав. Велика Британія регулярно виступає за чіткі сигнали щодо євроатлантичного майбутнього України та сприяє її оборонному зміцненню.

Країна зберігає свій вплив на Європу, у вигляді надійного партнера для країн СЄ у напрямку оборони та протидії Росії. Країна активно опрацьовує двосторонні оборонні співробітництва, відіграє роль мосту між США та ЄС у тарифному питанні та продовжить заохочувати підтримувати Україну у такі складні часи для неї.

Отже, можна зробити висновок, що європейська політика Великої Британії є активною та значущою в її стратегії безпеки. Країна подолала великий шлях про перезавантаження відносин з ЄС, побудовою окремих угод з Німеччиною, Францією та Польщею. Має непогані перспективи подальших відносин з ЄС, Україною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Agreement on Defence co-operation between the Ministry of Defence of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Federal Ministry of Defence of the Federal Republic of Germany // Ministry of Defence., 2024. URL: <https://surl.li/dwarbv> (Дата звернення 15.11.2025)
2. Treaty between the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Federal Republic of Germany on friendship and bilateral cooperation

- // Press release, 2025 URL: <https://www.gov.uk/government/news/treaty-between-the-united-kingdom-of-great-britain-and-northern-ireland-and-the-federal-republic-of-germany-on-friendship-and-bilateral-cooperation> (Дата звернення (15.11.2025))
3. UK–Poland 2030 strategic partnership joint declaration on foreign policy, security and defence // Ministry of Defence, Foreign, Commonwealth and Development Office., 2023 URL: <https://surli.cc/dynsbc> (Дата звернення: 10.10.2025)
 4. Волоський Г. Британсько–українське військове співробітництво: особливості, інтереси та перспективи. *Аналітичний відділ ГО «ПОВЕРНИСЬ ЖИВИМ!», 2024. С. 4 – 18*
 5. Віднянський С., Мартинов А. Російсько-українська війна та міжнародне співтовариство: монографія. К.: Інститут історії України НАН України, 2023. С. 6 – 264.
 6. Маньковський Є.В. Чинник Brexit у зовнішній політиці Великої Британії *Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку* Науковий журнал «Політикус», 2024. Вип. 2. С 165 – 169
 7. Мартусенко І.В. Вектори подальшої співпраці Великої Британії та Європейського Союзу *Вінницький навчально-науковий інститут економіки Західноукраїнського національного університету* Економіка та суспільство, 2023. вип. 53, 2023
 8. Прудкий Д.О, Лиман С.І «Військове співробітництво України з Великою Британією *Стратегічні пріоритети європейської та світової політики: дипломатія, економіка, туризм : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з нагоди міжнародного дня багатосторонності і дипломатії в ім'я миру та з нагоди 50-річчя підписання Гельсінського заключного акту, (Харків 24 квітня 2025) ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2025, С. 137-139*

9. Ярославська А. Франція й Британія обговорюють відправлення миротворців в Україну: ЗМІ назвали 3 сценарії URL:<https://glavred.net/world/franciya-i-britaniya-obsuzhdayut-otpravku-mirotvorcev-v-ukrainu-smi-nazvali-3-scenariya-10631057.html> (Дата звернення: 31.08.2025)
10. António Costa EU-UK summit, 19 May 2025 URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/internationalsummit/2025/05/19/> (Дата звернення: 31.08.2025)
11. Aletha Adu Starmer to give missiles to Ukraine paid for with £70m interest on Russian assets URL: <https://www.theguardian.com/politics/2025/jun/24/keir-starmer-to-give-missiles-to-ukraine-paid-for-with-70m-interest-on-russian-assets> (Дата звернення: 31.08.2025)
12. Al Jazeera and news agencies EU, UK leaders speak with Trump before his Putin call as Ukraine hit URL: <https://www.aljazeera.com/news/2025/5/18/eu-uk-leaders-to-speak-with-trump-before-his-putin-call-as-ukraine-hit> Дата звернення: 31.08.2025)
13. Aline Doussin, Lourdes Catrain The UK-EU trade deal: What you need to know. URL: <https://www.hoganlovells.com/en/publications/the-uk-eu-trade-deal-what-you-need-to-know> (Дата звернення: 05.09.2025)
14. AGI Global statistics What are the top 10 UK exports? URL: <https://www.agi.global/news/what-are-the-top-10-uk-exports> (Дата звернення: 05.09.2025)
15. Bronwen Maddox, Olivia O'Sullivan What the UK should do in defence of Ukraine and Europe URL: <https://www.chathamhouse.org/2025/02/what-uk-should-do-defence-ukraine-and-europe> (Дата звернення: 05.09.2025)
16. Burak Bir What the UK should do in defence of Ukraine and Europe? URL: <https://www.chathamhouse.org/2025/02/what-uk-should-do-defence-ukraine-and-europe> (Дата звернення: 05.09.2025)

17. Ben Coxon and James Rogers Re-evaluating the reset: Resolve versus reality
URL: <https://www.britainworld.org.uk/p/the-cable-29-2025> (Дата звернення: 15.09.2025)
18. Ben Chu and Tamara Kovacevi Five key impacts of Brexit five years on
URL:
<https://www.bbc.com/news/articles/cdrynjz1glpo> (Дата звернення: 05.09.2025)
19. Cabinet Office Global Britain in a Competitive Age: the Integrated Review of Security, Defence, Development and Foreign Policy
URL: <https://www.gov.uk/government/publications/global-britain-in-a-competitive-age-the-integrated-review-of-security-defence-development-and-foreign-policy> (Дата звернення: 16.09.2025)
20. Claire Mills // Sanctions against Russia: What has changed in 2025?// Research Briefing,. House of common Library. 2025 4 – 28 PP.
21. Dan Sabbagh UK should work with Nato on new missile defence system to counter Russia, experts say URL: <https://www.theguardian.com/politics/2025/sep/11/britain-should-work-with-nato-on-new-missile-defence-system-to-counter-russia-experts-say> (Дата звернення: 16.09.2025)
22. Defence Express Оборонний договір Trinity House між Берліном та Лондоном: коли просто спільного членства в НАТО замало URL: https://defence-ua.com/army_and_war/istorija_z_eurofighter_ta_rafale_povtorjuetsja_ale_teper_iz_tempest_ta_fcas-16983.html (Дата звернення: 16.09.2025)
23. Department for Business & Trade UK trade in numbers URL: <https://www.gov.uk/government/statistics/uk-trade-in-numbers/uk-trade-in-numbers-web-version> (Дата звернення: 16.09.2025)
24. Department for Business & Trade Trade and investment core statistics book
URL:
<https://www.gov.uk/government/statistics/trade-and-investment-core-statistic>

- [s-book/trade-and-investment-core-statistics-book#Total-UK-goods-and-services-exports](#) (Дата звернення: 01.11.2025)
- 25.Ed Arnold, 'The Joint Expeditionary Force and its Contribution to European Security', Occasional Papers, 9 December 2024, RUSI <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/occasional-papers/joint-expeditionary-force-and-its-contribution-european-security> (Дата звернення: 05.10.2025)
- 26.Esther Webber, Nette Nöstlinger and Chris Lunday UK and Germany prepare to sign wide-ranging mutual defense treaty URL: <https://www.politico.eu/article/uk-germany-mutual-defense-treaty-nation-olaf-scholz-joint/> (Дата звернення: 05.10.2025)
- 27.Eric Fripp The Agreement Between the UK and France on the Prevention of Dangerous Journeys URL: <https://opiniojuris.org/2025/10/03/the-agreement-between-the-uk-and-france-on-the-prevention-of-dangerous-journeys/>
- 28.François-Joseph Schichan Holding a grudge: why is France dragging its feet on the EU-UK reset? URL: <https://ukandeu.ac.uk/holding-a-grudge-why-is-france-dragging-its-feet-on-the-eu-uk-reset/> (Дата звернення: 05.10.2025)
- 29.FDF Trade Snapshots URL: <https://www.fdf.org.uk/fdf/business-insights-and-economics/fdf-trade-snapshots/?SearchTerm=&Tag=&SortOrder=&PageSize=10&Show=> (Дата звернення: 05.10.2025)
- 30.Gabriele Molinelli The military projects of Lancaster House 2.0: the development and production of missiles front and centre URL: <https://fw-mag.com/shownews/629/the-military-projects-of-lancaster-house-2-0-the-development-and-production-of-missiles-front-and-centre>
- 31.Indre Krivaite and Pavi Prakash Nair Brexit, Bridges, and Barriers: Where Next for EU UK Relations? URL:<https://carnegieendowment.org/research/2025/01/brexit-bridges-and-ba>

- [riers-where-next-for-eu-uk-relations?lang=en_____](#) (Дата звернення: 20.09.2025)
32. Ignacio García Bercero A trade policy framework for the European Union-United Kingdom reset URL: <https://www.bruegel.org/policy-brief/trade-policy-framework-european-union-united-kingdom-reset> (Дата звернення: 19.09.2025)
33. Integrated Review Refresh 2023: Responding to a more contested and volatile world URL: <https://www.gov.uk/government/publications/integrated-review-refresh-2023-responding-to-a-more-contested-and-volatile-world/integrated-review-refresh-2023-responding-to-a-more-contested-and-volatile-world#iii-ir2023-updated-strategic-framework> (Дата звернення: 20.09.2025)
34. Lawrence Kettle The European Union and the United Kingdom security and Defence Cooperation in the Post-Brexit ERA. *AIES Studies №1/2024*. 1 – 54 PP.
35. Lisa Claire Whitten, David Phinnemore Implementing the Windsor Framework URL: <https://ukandeu.ac.uk/explainers/implementing-the-windsor-framework/> (Дата звернення: 13.09.2025)
36. Łukasz Maślanka Piotr Szymański Breaking the deadlock: the EU-UK security and defence partnership URL: <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2025-05-23/breaking-deadlock-eu-uk-security-and-defence-partnership> (Дата звернення: 20.09.2025)
37. Lorenzo Cladi. Coping flexibly: role reorientation and the UK's military cooperation with European allies after Brexit // *International Politics (2023)*., University of Plymouth, Plymouth, UK 1 – 15 pp.
38. Jannike Wachowiak Youth mobility – a ‘make or break’ issue for the UK-EU negotiations? URL: <https://ukandeu.ac.uk/youth-mobility-a-make-or-break-issue/> (Дата звернення: 20.09.2025)

39. Jim Cloos The EU and Britain: A new alliance for Europe's future URL: <https://tepsa.eu/analysis/the-eu-and-britain-a-new-alliance-for-europes-future/> (Дата звернення: 10.10.2025)
40. Jeroen Dobber, Phil Badstieber EU-UK Security Pact: A good starting point for closer cooperation URL: <https://www.freiheit.org/global-security-hub-brussels/eu-uk-security-pact-good-starting-point-closer-cooperation> (Дата звернення: 25.09.2025)
41. Jon Stone Britain wants to reset its Brexit reset URL: <https://www.politico.eu/article/britain-looks-to-reset-its-brexite-reset/> (Дата звернення: 25.09.2025)
42. Kamila Kwapińska, Richard Whitman The E3 URL: <https://ukandeu.ac.uk/explainers/the-e3/> (Дата звернення: 10.10.2025)
43. John McStravick, Katy Hayward, Jill Rutter The Protocol on Ireland/Northern Ireland UR: <https://ukandeu.ac.uk/explainers/the-protocol-on-ireland-northern-ireland/> (Дата звернення: 05.09.2025)
44. Jeroen Dobber, Phil Badstieber EU-UK Security Pact: A good starting point for closer cooperation URL: <https://www.freiheit.org/global-security-hub-brussels/eu-uk-security-pact-good-starting-point-closer-cooperation>
45. Matt Honeycombe-Foster Starmer presses Trump to reverse Ukraine intelligence cut-off URL: <https://www.politico.eu/article/keir-starmer-donald-trump-call-ukraine-war-intelligence-sharing-military-aid/> (Дата звернення: 30.09.2025)
46. Sumption, M., Walsh, P.W. & Brindle, B. //Net Migration to the UK// Migration Observatory briefing, COMPAS, University of Oxford. 2025
47. Naomi Smith The improved UK-France relationship must deliver tangible gains URL: https://www.bestforbritain.org/the_improved_uk_france_relationship (Дата звернення: 25.10.2025)
48. Nathaniel England Polish-UK relations at all-time high heading into 2024 URL:

- <https://polandweekly.com/2024/01/11/polish-uk-relations-at-all-time-high-heading-into-2024/> (Дата звернення: 25.10.2025)
49. Nicola Newson UK-Ukraine 100-year partnership agreement: House of Lords International Agreements Committee report URL: <https://lordslibrary.parliament.uk/uk-ukraine-100-year-partnership-agreement-house-of-lords-international-agreements-committee-report/>
50. Nicolai von Ondarza After Brexit: E3. New treaty puts UK, Germany and France back at the heart of European security URL: <https://www.chathamhouse.org/2025/07/after-brexit-e3-new-treaty-puts-uk-germany-and-france-back-at-heart-european-security> (Дата звернення: 25.10.2025)
51. Nick Childs UK–France defence: a statement of entente for wider European security? URL: <https://www.iiss.org/online-analysis/military-balance/2025/07/ukfrance-defence-a-statement-of-entente-for-wider-european-security/> (Дата звернення: 20.10.2025)
52. Office of National statistics Understanding the UK economy 24 october 2025
URL: <https://www.ons.gov.uk/economy/nationalaccounts/articles/dashboard-understandingtheukeconomy/2017-02-22> (Дата звернення: 01.11.2025)
53. Oliver Wright France and Germany unite to turn Russian assets into Ukraine aid UR: <https://www.thetimes.com/world/russia-ukraine-war/article/russian-assets-ukraine-aid-eu-uk-v06vdbgcv> (Дата звернення: 25.08.2025)
54. Press release UK to deliver on 5% NATO pledge as Government drives greater security for working people URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-to-deliver-on-5-nato-pledge-as-government-drives-greater-security-for-working-people> (Дата звернення: 20.08.2025)
55. Renaud Foucart How the UK and Europe could respond to Trump's 'liberation day' tariffs URL: <https://theconversation.com/how-the-uk-and-europe-could-respond-to-trumps-liberation-day-tariffs-253650> (Дата звернення: 20.08.2025)

56. Record growth in trade and investment between Poland and the UK URL: <https://www.trade.gov.pl/en/news/record-growth-in-trade-and-investment-between-poland-and-the-uk/> (Дата звернення: 20.10.2025)
57. Rosie Knighton What is the Joint Expeditionary Force? URL: <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-10074/> (Дата звернення: 20.10.2025)
58. Richard G. Whitman The role of the UK in a new European Security Architecture URL: <https://www.boell.de/en/2024/01/26/role-uk-new-european-security-architecture> (Дата звернення: 28.10.2025)
59. Sam Francis Europe 'ready to deploy' troops to Ukraine if ceasefire secure URL: <https://www.bbc.com/news/articles/cd9kqve398vo> (Дата звернення: 09.08.2025)
60. Support for cultural activity in Ukraine with UK involvement URL: <https://www.britishcouncil.org.ua/en/support-cultural-activity-ukraine-uk-involvement> (Дата звернення: 09.08.2025)
61. Statista Value of trade in goods imported from the United Kingdom in 2024, by leading commodities 2025 URL: <https://surl.li/vqqszk> (Дата звернення: 09.11.2025)
62. The British Council and the Ministry of Education and Science of Ukraine sign Memorandum of Understanding to strengthen bilateral cooperation URL: <https://surl.li/vqqszk> (Дата звернення: 09.08.2025)
63. Tolga Sakman A New Trio in European Security: The Germany, France, UK Alliance URL: <https://en.dipam.org/a-new-trio-in-european-security-the-germany-france-uk-alliance/> (Дата звернення: 11.10.2025)
64. Tim Zadorozhnyy UK imposes 'strongest sanctions yet' on Russia, targets 2 oil giants URL: <https://kyivindependent.com/uk-imposes-strongest-sanctions-yet-on-russia/> (Дата звернення: 30.10.2025)

65. Trade Economics United Kingdom Imports By Country URL: <https://tradingeconomics.com/united-kingdom/imports-by-country>
(Дата звернення: 05.11.2025)
66. UK and Germany sign first bilateral treaty since WWII, focusing on defence URL: <https://www.aljazeera.com/news/2025/7/17/uk-and-germany-sign-first-bilateral-treaty-since-ww2-with-focus-on-defence>
(Дата звернення: 12.10.2025)
67. UK Government, Over £1bn in investment deals as UK-France launch new Industrial Strategy Partnership URL: <https://www.gov.uk/government/news/over-1bn-in-investment-deals-as-uk-france-launch-new-industrial-strategy-partnership> (Дата звернення: 23.10.2025)
68. UK Government Friendship and Bilateral Cooperation Treaty: The 17 Projects the UK and Germany will deliver together URL: <https://www.gov.uk/government/news/friendship-and-bilateral-cooperation-treaty-the-17-projects-the-uk-and-germany-will-deliver-together>
(Дата звернення: 12.10.2025)
69. UK support to Ukraine: factsheet URL: <https://www.gov.uk/government/publications/uk-support-to-ukraine-factsheet/uk-support-to-ukraine-factsheet>
(Дата звернення: 25.10.2025)
70. Vasco Cotovio UK to buy 12 nuclear-carrying F-35A jets from the United States and join NATO nuclear mission URL: <https://edition.cnn.com/2025/06/24/europe/uk-buy-f35a-nuclear-capable-jets-us-latam-int> (Дата звернення: 15.08.2025)
71. World Bank Group GDP United Kingdom URL: https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=GB&most_recent_year_desc=true (Дата звернення: 09.11.2025)
72. Worldometer UK Population URL: <https://www.worldometers.info/world-population/uk-population/>
(Дата звернення: 09.08.2025)

73. Worldometer United Kingdom Demographics URL:
<https://www.worldometers.info/demographics/uk-demographics/>

(Дата звернення: 09.08.2025)

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА

на кваліфікаційну магістерську роботу студента спеціальності
291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Прудкого Дмитра Олексійовича

на тему: ««Європейська політика Великої Британії»

29. 11. 2025

Прудкий Дмитро Олексійович вчасно підійшов до написання кваліфікаційної магістерської роботи, постійно відвідував консультації за фахом, уважно дослухався до порад керівника, виявив себе як стараний учень вищої освіти, який має схильність до наукового пошуку. Прудкий Д. обрав об'єктом свого дослідження актуальну тему – комплекс відносин Великої Британії з ЄС після брекзиту, геостратегічні наслідки якого змусили отримане Королівство переосмислити власну стратегію взаємодії з європейськими партнерами та іншими країнами Європи.

Під час роботи над темою автор опрацював значний обсяг джерел, юридичної наукової літератури та монографічного матеріалу з даної тематики, що дало можливість розкрити теоретико-методологічні основи і джерельну базу дослідження, проаналізувати напрями співпраці Великої Британії з європейськими країнами в галузі безпеки, економіки, зробити прогноз розвитку британської політики на європейську безпеку та майбутнє регіону.

Окремий підрозділ 3.2 присвячено визначенню ролі Великої Британії у зупиненні російської агресії проти України, сценаріям розвитку подальшої співпраці Великої Британії з Україною. Д. О. Прудкий вважає малоімовірним розміщення військового контингенту Британії на території України. Автор докладно сформулював британсько-українську сторічну угоду від 16 квітня 2025 року, яка включає в себе економічні, безпекові, наукові, енергетичні сфери співробітництва (с. 55-57).

Зміст роботи, як і її оформлення, не викликають суттєвих зауважень. Матеріал в роботі викладено з дотриманням внутрішньої логіки, між розділами існує логічний взаємозв'язок. Мету дослідження було досягнуто, завдання, які поставлено на початку роботи, розв'язано в повній мірі.

Результати та висновки дослідження є обґрунтованими, спираються на достовірний фактичний матеріал, мають практичну спрямованість.

Вважаємо, що є всі підстави рекомендувати магістерську роботу Прудкого Д. до захисту в Державній екзаменаційній комісії.

Науковий керівник :
доктор історичних наук,
професор

Лиман С. І.

Харківський національний
Університет імені В. Н. Каразіна
м. Харків, пл. Свободи, 6
28 листопада 2025 року

Екзаменаційній комісії із захисту
магістерських робіт спеціальності
291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні
студії»

ЗОВНІШНЯ РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну магістерську роботу студента спеціальності
291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Прудкого Дмитра Олексійовича

на тему: «Європейська політика Великої Британії»

В сучасній світовій та європейській політиці Велика Британія залишається важливим гравцем, здатним впливати на ключові міжнародні політичні події. Вихід з ЄС змусив Велику Британію переосмислити власну стратегію взаємодії з європейськими партнерами, а британська політика щодо Європи тепер розглядається крізь призму створення альтернативних економічних, безпекових і дипломатичних зв'язків, які могли б забезпечити збереження впливу країни на європейському континенті. Аналізу ключових напрямів європейської політики Великої Британії й присвячена кваліфікаційна магістерська робота Д. О. Прудкого.

Тема магістерської роботи, обрана автором, заслуговує на схвалення, а її актуальність не викликає сумніву. Робота цікава й своєчасна, оскільки стратегічна географічна близькість, історичні зв'язки та потужна економіка Великої Британії продовжують обумовлювати її тісну взаємодію з європейськими структурами.

Магістерська робота має чітко побудовану структуру і в повній мірі відповідає змісту. Матеріал в роботі викладено з дотриманням внутрішньої логіки, між розділами існує логічний взаємозв'язок.

Автор опрацював великий обсяг періодичної наукової літератури та монографічного матеріалу з даної тематики, що дало можливість розкрити методологічні основи та джерельну базу дослідження, проаналізувати основні доктринальні документи та тенденції трансформації зовнішньої політики Великої Британії щодо ЄС після Brexit, виокремити напрями її співпраці з європейськими країнами в галузі безпеки, економіки, її роль у стримуванні російської агресії, перспективи відносин з ЄС, НАТО та Україною.

Робота не містить істотних недоліків, а сам Д. О. Прудкий може бути допущений до захисту та заслуговує на оцінку «добре» (вісімдесят п'ять).

Рецензент:

Доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри міжнародних відносин
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна

Солових В. П.